UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

COPYRIGHT AND CITATION CONSIDERATIONS FOR THIS THESIS/ DISSERTATION

creative commons

BY NC SA

- Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made. You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
- NonCommercial — You may not use the material for commercial purposes.
- ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

How to cite this thesis

Surname, Initial(s). (2012) Title of the thesis or dissertation. PhD. (Chemistry)/ M.Sc. (Physics)/ M.A. (Philosophy)/M.Com. (Finance) etc. [Unpublished]: University of Johannesburg. Retrieved from: https://ujdigispace.uj.ac.za (Accessed: Date).

9010
STEL

OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

deur

GLEN ELVIS STELLENBERG

SKRIPSIE

Voorgelê ter gedeeltelike vervulling van die vereistes vir die graad

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

MAGISTER EDUCATIONIS

in

SOSIO-OPVOEDKUNDE

in die

FAKULTEIT OPVOEDKUNDE

aan die

RANDSE AFRIKAANSE UNIVERSITEIT

STUDIELEIER: PROF. J.C. KOK

November 1994

Opgedra aan my pa
Jacobus Johannes Stellenberg

UNIVERSITY
OF
JOHANNESBURG

DANKBETUIGING

Besondere waardering en opregte dank word hiermee betuig aan:

* Jesus Christus, vir Sy genade, en vir my gesondheid en krag.

* My eggenote, Elizabeth en ons kinders Heinz, Jessica en Byron, vir hulle ondersteuning, geduld en bemoediging.

* Professor JC Kok, my studieleier, vir die voorreg om onder sy bekwame leiding hierdie studie te kon onderneem.

* Professor CPH Myburgh en Doktor MP Van der Merwe wat as mede-studieleiers opgetree het. Dankie vir u insig en leiding.

* Die statistiese konsultasiediens, RAU, vir die statistiese verwerking van die data.

* Professor N Roets vir die redaksionele en taalkundige versorging.

* Meneer CA Pereira vir sy beeld van leierskap waaruit ek soveel inspirasie skep.

* Die onderwysers en matriekleerlinge wat by die ondersoek betrek was, en wat so goed saamgewerk het.

* Pastoor D Basson en die gemeenteraad van die Christen Gemeente Ennerdale, vir hulle verdraagsaamheid gedurende die tydperk wat ek nie my normale pligte kon uitvoer nie.

* Die tikster, Amari van Straaten, vir haar akkurate tikwerk en verdraagsaamheid.

UNIVERSITY
JOHANNESBURG

SYNOPSIS

TITLE: EDUCATING TOWARDS HUMAN RIGHTS : THE DUTY OF THE STATE AND THE RESPONSIBILITY OF THE INDIVIDUAL TOWARDS THE STATE

This study is part of a broader research project that deals with educating towards human rights. The purpose of this study was to determine the matriculants' perception of the duty of the State and the responsibility of the individual towards the State. It is also aimed at informing readers about the rights and duties of the State and individuals as far as education is concerned.

The study is presented as follows:

* Chapter 1 : Introduction
* Chapter 2 : A study of literature on education towards human rights : The duty of the State and the responsibility of the individual towards the State.
* Chapter 3 : The research plan.
* Chapter 4 : The assimilation and interpretation of the empirical data.
* Chapter 5 : Summary, conclusion and recommendations.

Hypothesis on independant variables were set.

The most important findings were:

* Afrikaans mother tongue speakers valued the duty of the State and the responsibility of the individual towards the State higher than English mother tongue speakers.
* The age of an educationist did have an influence on his view of how much a matriculant has been taught concerning the duty of the State and the responsibility of the individual towards the State.
* Christian respondents (more than non-Christians) are of the opinion that the school educates children about tax duties, obedience to the laws of the country entitlement to State protection, the services that the State is compelled to render to its citizens, certain administrative obligations and entitlement to a pension as a citizen.

Curriculum reconstruction seems an imperative. Human rights curricula should include, inter-alia, a history of how human rights have developed over the years and should include room for creativity and discovery and should be included in the training program of teachers.

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

INHOUDSOPGAWE

BEDANKINGS II

SYNOPSIS III

LYS VAN TABELLE XI

HOOFSTUK 1 : INLEIDING, PROBLEEMSTELLING EN MOTIVERING

1.1 INLEIDING 1

1.2 PROBLEEMSTELLING 5

1.3 MOTIVERING 5

1.4 DOEL VAN DIE STUDIE 5

1.5 BEGRIPSVERHELDERING 5

1.5.1 'n Handves van Menseregte 6

1.5.2 Die begrip menseregte 6

1.5.3 Die begrip verpligtinge 7

1.5.4 Die begrip dienste 7

1.5.5 Verantwoordelikheid 8

1.6 NAVORSINGSMETODES 9

1.7 VERLOOP VAN STUDIE 9

HOOFSTUK 2 : REGTE EN VERPLIGTINGE VAN DIE STAAT EN DIE INDIWIDU AS FASET VAN MENSEREGTE

2.1 INLEIDING 11

2.2 BESKERMINGSDIENSTE/ BESTAANSVEILIGHEID 12

2.3 POLISIËRING (MAGTE, FUNKSIES EN BEVOEGDHEDE) 13

2.4 BESKERMING VAN DIE LEWE 15

2.5 WETGEHOORSAME BURGERS 15

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

2.6 ADMINISTRATIEWE PLIGTE 16

2.7 ONDERWYSDIENSTE 17

2.8 BEROEPSINLIGTINGSDIENS 19

2.9 VOORLIGTINGSDIENS 19

2.10 AANPASSINGSDIENS 20

2.11 INDIENSPLASING 20

2.12 KINDERNOODDIENS 20

2.13 GESONDHEIDSDIENSTE 21

2.14 PENSIOENE 22

2.15 BELASTING 23

2.16 OPVOEDINGSAANGELEENTHEDE 23

2.17 SAMEVATTING 26

HOOFSTUK 3 : ONTWERP VAN DIE VRAELYS EN METODE VAN ONDERSOEK

3.1 INLEIDING 27

3.2 STEEKPROEF 27

3.3 IDENTIFISERING VAN DIE RESPONDENTE/ ONDERSOEKGROEP 27

3.4 DIE NAVORSINGSINSTRUMENT 28

3.4.1 Vraelysontwerp 28

3.4.2 Biografiese gegewens rakende respondente 30

3.5 BETROUBAARHEID VAN DIE VRAELYS 30

3.6 DIE ONTWERP VAN 'N SKALINGSTEGNIEK 30

3.7 DIE EMPIRIESE ONDERSOEK 31

3.7.1 Verlof vir die ondersoek 31

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

3.7.2 Die verloop van die ondersoek 31

3.7.3 Verwerking van data 31

3.8 HIPOTESES 32

3.9 SAMEVATTING 32

HOOFSTUK 4

4.1 INLEIDING 33

4.2 BESKRYWENDE ANALISE 33

4.2.1 'n Beskrywende analise rakend die biografiese besonderhede 33

4.3 GELDIGHEID 34

4.4 HIPOTESESTELLING 34

4.5 'N BESKRYWENDE ANALISE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT WORD EERSTENS AANGEBIED OM AAN TE TOON HOE DIE SESTAL ITEMS DEUR DIE TOTALE RESPONDENTE IN RANGORDE GESKAAL IS. 35

4.6 VERSKILLE TUSSEN GESLAGTE (AL DIE RESPONDENTE SAAM) TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT 39

4.7 VERSKILLE TUSSEN OUDERDOMSGROEPE VAN LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT 41

4.8 VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERS EN LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT 41

UNIVERSITY JOHANNESBURG

4.9 VERSKILLE TUSSEN GELOOFSOORTUIGING EN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT 41

4.10 VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERS VOLGENS KWALIFIKASIEGROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT 45

4.11 VERSKILLE TUSSEN VOOGDE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT 45

4.12 VERSKILLE TUSSEN GESLAGSGROEPE VAN ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT 45

4.13 VERSKILLE TUSSEN AFRIKAANS- EN ENGELS-SPREKENDE ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT 49

4.14 VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERS MET CHRISTELIKE OORTUIGING EN DIÉ MET 'N ANDER GELOOFSOORTUIGING TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE TEENOOR DIE STAAT 49

4.15 VERSKILLE TUSSEN SEUNS EN DOGTERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT 49

4.16 VERSKILLE TUSSEN TAALGROEPE VAN LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE 49

UNIVERSITY JOHANNESBURG

4.17	VERSKILLE TUSSEN ONDERRIGTALE VAN LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT	54
4.18	VERSKILLE TUSSEN GELOOFSOORTUIGINGS VAN DIE LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT	54
4.19	VERSKILLE TUSSEN OUDERDOMSGROEPE VAN DIE ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT	54
4.20	VERSKILLE TUSSEN ONDERRIGTALE VAN ONDERWYSERS EN LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT	58
4.21	VERSKILLE TUSSEN KOERANTLEESGROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT	58
4.22	VERSKILLE TUSSEN RADIOLUISTERGROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT	58
4.23	VERSKILLE TUSSEN TELEVISIEKYKGROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT	61
4.24	VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERVARINGS-GROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT (EERSTE VERDELING)	61

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

4.25 VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERVARINGS-GROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT (TWEEDE VERDELING) 61

4.26 VERSKILLE TUSSEN KWALIFIKASIEGROEPE VAN ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT 66

4.27 VERSKILLE TUSSEN VAKGROEPE VAN ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT 66

4.28 VERSKILLE TUSSEN ONDERRIGTALE VAN DIE ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING VAN MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT 69

4.29 VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERS WAT KOERANTLEES EN DIÉ WAT NIE KOERANT LEES NIE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT 69

4.30 VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERS WAT RADIO LUISTER EN DIÉ WAT NIE RADIO LUISTER NIE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT 70

4.31 VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERS WAT TELEVISIE KYK EN DIÉ WAT NIE TELEVISIE KYK NIE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT 70

4.32 VERSKILLE TUSSEN LEERLINGE WAT KOERANT LEES EN DIÉ WAT NIE KOERANT LEES NIE TEN OPSIGTE VAN MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT 70

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

4.33 VERSKILLE TUSSEN LEERLINGE WAT RADIO LUISTER EN DIE WAT NIE RADIO LUISTER NIE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE:DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT 70

4.34 VERSKILLE TUSSEN LEERLINGE WAT TELEVISIE KYK EN DIE WAT NIE TELEVISIE KYK NIE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE:DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT 71

4.35 SAMEVATTING 71

HOOFSTUK 5 : SAMEVATTING, GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS

5.1 SAMEVATTING 78

5.2 GEVOLGTREKKINGS 78

5.3 AANBEVELINGS VIR IMPLEMENTERING.

5.3.1 Aanbevelings ten opsigte van die leerlinge. 79

5.3.2 Aanbevelings ten opsigte van die onderwyser. 80

5.3.3 Aanbevelings rakende die enkele onderwysdepartement. 80

5.3.4 Aanbevelings vir verdere navorsing. 81

5.4 KRITIESE BESKOUING 82

5.5 SAMEVATTING 82

BYLAE 1 : DIE VOLLEDIGE VRAELYS 84

BIBLIOGRAFIE 101

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

LYS VAN TABELLE

4.1 ALGEMENE HIPOTESE TEN OPSIGTE VAN MEERVERANDERLIKE EN ENKELVERANDERLIKE GETOETS MET HOTTELING SE T-KWADRATE EN STUDENTE T-TOETSE. 36

4.2 ALGEMENE HIPOTESES TEN OPSIGTE VAN DRIE OF MEER VERANDERLIKE EN ENKELVERANDERLIKE GROEPE GETOETS MET MANOVA, ANOVA EN SCHEFFÉ. 37

4.3 GEMIDDELDES EN RANGORDE TEN OPSIGTE VAN RESPONSE OP OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT 38

4.4 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN GESLAGTE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 40

4.5 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN OUDERDOMS-GROEPE VAN LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 42

4.6 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERS EN LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 43

4.7 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN GELOOFS-OORTUIGINGS EN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 44

4.8 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TEN OPSIGTE VAN ONDERWYSERS VOLGENS KWALIFIKASIEGROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 46

4.9 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN VOOGDE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 47

4.10 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN GESLAGSGROEPE VAN ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 48

4.11 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN AFRIKAANSE EN ENGELS SPREKENDE ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 50

4.12 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERS MET 'N CHRISTELIKE OORTUIGING EN DIE MET 'N ANDER GELOOFSOORTUIGING TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 51

4.13 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN SEUNS EN DOGTERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 52

4.14 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN TAALGROEPE VAN LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 53

4.15 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN ONDERRIGTALE VAN LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 55

4.16 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN GELOOFS-OORTUIGINGS VAN DIE LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 56

4.17 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN OUDERDOMSGROEPE VAN DIE ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 57

4.18 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN ONDERRIGTALE VAN ONDERWYSERS EN LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 59

4.19 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN KOERANTLEESGROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 60

4.20 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN RADIOLUISTERGROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 62

4.21 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN TELEVISIEKYKGROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 63

4.22 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERVARINGSGROEPE TEN OPSIGTE VAN MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. (EERSTE VERDELING) 64

4.23 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERVARINGSGROEPE TAALGROEPE VAN LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT.(TWEEDE VERDELING) 65

4.24 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN KWALIFIKASIE-GROEPE VAN ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 67

4.25 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN VAKGROEPE VAN ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 68

4.26 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN ONDERRIGTALE VAN ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 71

4.27 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN KOERANT LEES VAN ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 72

4.28 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN RADIO LUISTER VAN ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT 73

4.29 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN TELEVISIE KYK VAN ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 74

4.30 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN KOERANT LEES VAN DIE LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 75

4.31 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN RADIO LUISTER VAN DIE LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 76

4.32 BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN TELEVISIE KYK VAN LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT. 77

HOOFSTUK 1

INLEIDING, PROBLEEMSTELLING EN MOTIVERING

1.1 Inleiding

Die ontwikkeling van 'n handves van menseregte kan as die grooste ontwikkeling op die sosiaal-politieke gebied in die RSA beskou word. Hierdie handves van menseregte kan dien as 'n gereedskapstuk om die indiwidu te beskerm teen magmisbruik. Nog nooit tevore in die geskiedenis het soveel veranderinge in so 'n kort tydperk op opvoedkundige, maatskaplike, ekonomiese en politieke terrein in die RSA plaas gevind nie. Die onderhandelingspad is deur die meeste politieke partye wat moontlik 'n bydra kon lewer, bewandel.

Steenkamp (1990:2) maak die volgende uitspraak:-

"Ons het 'n verpligting teenoor die samelewig en die opgroeiende geslag om ernstig te kyk na kurrikulum-ontwikkeling om die onderwys te kan voorsien wat in lyn is met opvoedings-, sosiale-, en staatskundige behoeftes..." Tereg kom Steenkamp tot die gevolgtrekking dat kurrikulumontwikkeling moet tred hou met die ontwikkeling van die handves van menseregte.

Opvoeding ten opsigte van menseregte voorsien deels 'n oplossing vir die ontwikkeling van 'n positiewe selfbeeld deur die indiwidu, wat baie keer 'n probleem is. Menseregte verwys onder andere na besluitnemings wat die neem van persoonlike verantwoordelikheid van 'n persoon kan belemmer.

Die Staat moet bindende regsvoorskrifte opstel en uitvaardig om die orde te handhaaf, want uiteindelik moet hy werk met die eindproduk - die kind wat volwasse geword het.

Die Staat moet nie net besorgd wees oor oorlewing nie, maar ook oor groei wat die indiwidu se geestelike en fisiese welsyn betref; gelykheid voor die reg, gelyke staatsteun ten opsigte van verpligte onderwys, opleiding, beskermingsdienste, gesondheidsdienste.
Vir die Staat om hierdie dienste te finansier moet die Staat inkomste verkry. Die kind moet geleer word dat daar verskillende vorms van belasting is wat 'n mens moet betaal, byvoorbeeld persoonlike inkomstebelasting, belasting op toegevoegde waarde, maatskappybelasting,doeane en aksyns.

Al hierdie belastings word deur die departement Binnelandse Inkomste ingevorder en in die staatskas gestort. 'n Baie belangrike beginsel in staatsfinansies wat in artikel 81(1) van die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1983 (Wet no. 110 van 1983) neerslag vind, kom hier ter sprake, naamlik, die daarstelling van 'n staatsinkomstefonds waarin alle inkomste soos omskryf in artikel 1 van die Skatkis wet, 1975 (Wet no. 66 van 1975) gestort moet word.

'n Besondere bestuursfunksie in die organisering van die Staat is die toewysing van pligte. Om te verseker dat die Staat se beleid uitgevoer word, sal die werksaamhede van die indiwidu (werkers), gedurig geïntegreer en gekoördineer moet word. Om in staat te wees om 'n bevolking te lei, sal die Staat leierskap moet openbaar. Die Staat is dus met gesag beklee. Om as 'n Staat te slaag moet die bestuur kan staatmaak op:-

(i) deskundige mag wat spruit uit deskundigheid, asook vaardigheid en kennis en

(ii) charismatiese mag wat ontstaan deurdat die indiwidu die Staat bewonder en met hom identifiseer omdat die Staat deur pligsbesef, hardwerkendheid, ywer en werklus navolgingswaardige voorbeelde stel.(Cloete,1993:127)

Selfs waar die Staat opbouende leierskap uitoefen, sal die gedrag van sommige indiwidue onbevredigend wees. Daarom moet voorsiening gemaak word vir daardie gevalle waar indiwidue bevele van die Staat verontagsaam, of reëls verbreek. Die prosedures wat die Staat moet toepas wanneer hy voor sodanige gevalle te staan kom, sal gewoonlik deur wetgewing, regulasies, kodes, prosedurehandleidings en ander sodanige instruksies voorgeskryf word. Formele verhore moet deur die leerlinge geleer word om wangedrag van die indiwidu te bewys. Wanneer en waar 'n ernstige klag teen iemand ingebring word sal 'n formele ondersoek deur 'n derde party tussen die Staat en die indiwidu gerade wees. (Kyk byvoorbeeld die prosedure wat gevolg moet word wanneer onbevoegdheid of wangedrag betrokke is soos deur artikels 17, 18 en 19 van die (Suid-Afrika(Republiek).Staatsdienswet, Wet III van 1984, voorgeskryf). Die Staat is verplig om die ontwikkelingsbehoeftes van sy burgers in gedagte te hou en om stappe te doen wat sal verseker dat daardie behoeftes bevredig word. Dit is die plig van die Staat om sy burgers voor te berei om veranderinge te aanvaar en selfs te verwelkom. Die indiwidu kan deur die onderwys, die kommunikasiediens en opleiding vir verandering voorberei word op so 'n wyse dat hulle samewerking verkry sal word om veranderinge te aanvaar (ANC Draft Bill Of Rights, 1993:12).

Ten einde gesonde staatsadministrasie te verseker, mag dit nodig wees om deelname aan die politiek deur persone in diens van die Staat te verbied of te reguleer. Die Staat lewer militêre, sosiale, en maatskaplike dienste. Beskermingsdienste: die indiwidu verdien beskerming deur die Staat, beskerming teen fisieke en psigiese geweld, met inbegrip van seksuele misbruik. Die diens wat voorsien word moet van aanvaarbare gehalte wees veral onderwys, opleiding en gesondheidsdienste..

1.5.5 Verantwoordelikheid

In die handveste van menseregte is daar heelwat konnotasies wat aan die begrip verantwoordelikheid geheg word. Vryheid is een van die fundamentele regte van elke mens en elke gemeenskap, maar vryheid bring onverbiddelike verantwoordelikheid mee, en 'n mens/persoon is slegs op bepaalde vryheid net geregtig wanneer hy in staat is om op 'n volwasse wyse reg te laat geskied aan verantwoordelikheid. Verder maak artikel 58 van (Suid-Afrika(Republiek).die Kinderwet, 1960 Wet 33 van 1960) gebruik van verantwoordelikheid as medemenslike plig. In hierdie verband word die begrip gebruik as aanspreeklikheid of toerekenbaarheid. Die Staatskoerant (Suid-Afrika(Republiek).Vol 343, No. 185 van 1994:25) bevestig dat 'n finansiële en fiskale Kommissie waarin elke provinsie verteenwoordig moet word, billike fiskale en finasiële toekennings aan die provinsiale en plaaslike regerings uit inkomste wat op nasionale vlak ingevorder is moet aanbeveel.Nasionale belange, ekonomiese ongelykhede tussen die provinsies, sowel as die bevolkings- en ontwikkelingsbehoeftes, administratiewe verantwoordelikhede en ander geldige belange van elk van die provinsies moet in ag geneem word(Suid-Afrika(Republiek).Wet No. 200, 1993: Artikel 27). Net soos die Staat verantwoordelikheid het teenoor ouer en kind het 'n ouer ook 'n verantwoordelikheid teenoor sy kind, naamlik om sy kind te versorg en op te voed. Verantwoordelikheid is 'n dryfveer vir die indiwidu om oortredings te bekamp. Die Handves verplig die Staat om sy maatskaplike pligte en verantwoordelikheid teenoor sy burgers na te kom (Suid-Afrika(Republiek).Regeringsvoorstelle Handves van Fundamentele Regte.1994;35). Die begrip verantwoordelikheid beteken dus om verantwoording te doen vir jou dade of om aanspreeklik vir jou dade te wees (Kritzinger&Lubuschagne,1992: Verklarende Arikaanse Woordeboek).

Die bedrywighede van die Staat is altyd onderworpe aan litigasie wat ingestel kan word deur persone wat ontevrede is met die dienste wat deur die Staat gelewer word, asook die wyse waarop ampsbekleërs opgetree het (Beetham, 1991:15). Die Staat kan net soos die indiwidu die geregshowe se hulp soek as hulle in die uitvoering van hulle "pligte" lastig geval word of waar openbare eiendom gesteel, vernietig of beskadig word. In siviele sake is dit die staatsregsadviseurs se plig om toe te sien dat die regulasies volgens òf kragtens die bepaling van wette aan regsvereistes en voorskrifte van die wet voldoen.

Die prokureursdienste van die staatsprokureurs en die prokureurs wat in hulle kantore werksaam is, is onder andere daar vir die voering van siviele gedinge vir die Staat, die verskaffing van regsadvies, die voorbereiding van die registrasie van transportaktes. Die Staat moet sorg dat regshulp vir elke indiwidu beskikbaar is. Regsadvies- en hulpdienste is onontbeerlik om te verseker dat die Staat sy bedrywighede regmatig sal uitvoer.

Openbare skakelwerk speel 'n baie belangrike rol in die funksionering van die Staat. Die Staat moet voortdurend vasstel wat sy openbare beeld is en wat die opvatting en die gesindhede van die publiek teenoor sy doen en late is. Die werk wat vir skakeling met die publiek verrig word staan ook bekend as openbare betrekkingsbevordering en openbare kommunikasiedienste.

Dit is die plig van die Staat om die bevolking oor sy bedrywighede ingelig te hou. Dit is 'n vereiste dat die lede van die bevolking:-

- moet weet watter dienste vir hulle beskikbaar is;

- ingelig is, sodat hulle die Staat met die verrigting van sy funksies behulpsaam kan wees;

- vir die geslaagde verrigting van beheerfunksies moet weet wat die Staat behoort te doen, en

- op hoogte van beoogde aankope deur die Staat gehou moet word.

Die Staat is verplig om die verordeninge van plaaslike owerhede in 'n offisiële koerant van die betrokke provinsie te publiseer (Benjamin, 1991:282).

Om 'n Staat in staat te stel om dienste te verskaf moet 'n infrastruktuur voorsien word, dit wil sê geboue en relevante toerusting moet verskaf word. Elke diens vereis sy eie gespesialiseerde infrastruktuur (Cloete, 1993:253). Vir die verskaffing van telefoondienste word byvoorbeeld telefoonlyne en telefoonsentrales vereis, vir die verskaffing van verdedigingsdienste word vestigings soos vlootbasisse en vliegvelde, asook opleidingskolleges vereis.

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

Dit is die plig van die Staat om sommige van sy amptenare, byvoorbeeld soldate, verkeersbeamptes, verpleegsters en polisie van uniforms te voorsien. Die indiwidu ken die uniforms en is verplig om dié amptenare in die uitvoering van hulle funksies te respekteer en behulpsaam te wees.

Die genoemde dienste en verpligtinge is nie àl die bedrywighede waaraan 'n Staat en die indiwidue verbonde is nie. Hieruit kan afgelei word dat die Staat en die indiwidu 'n verskeidenheid verpligtinge het.

In 'n omvattende opvoedkundige navorsingsprojek insake **Opvoeding tot Menseregte:** is die volgende twaalf subtemas (projekte) onderskei. Hulle word vervolgens saam met die verantwoordelike navorsers aangetoon:

(1) "Materiële middele en eiendom" ... Olsen, V.G.

(2) "Die dienste van die Staat en die verpligtinge van die indiwidu teenoor die Staat" .... Stellenberg, G.E.

(3) "As persoon voor die regbank" ... Van Rhyn, P.

(4) "Godsdiens, taal en kultuur" ... Van Loggerenberg, G.D.

(5) "Persoonlike en fundamentele vryheid en privaatheid" ... Burger, M.

(6) "Arbeid en verhoudinge met werkgewers" ... Steenkamp, A.

(7) "Die regte van die kind" ... Venter, E.J.

(8) "Geslagspesifieke regte" (Manlik en Vroulik) ... Lima, A.

(9) "Spesifieke behoeftes (Gestremdes, Senior burgers)" ... Van Tonder, L.

(10) "Sy burgerskap en politiek" ... Van den Heever, E.

(11) "Groeps- en gesinsregte" ... Lotz, M.

(12) "Eerbied vir die lewe, menswaardigheid en vryheid van diskriminasie" ... Flattery, J.

Elkeen sal deur die genoemde navorser ondersoek word om vas te stel in watter mate menseregte reeds deur kinders in hulle skoolopvoeding aangeleer is. Hierdie ondersoek handel slegs oor nr. 2 hierbo genoem.

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

1.2 Probleemstelling

Is die kinders voldoende bewus van die dienste wat die Staat lewer en op watter dienste van die Staat die indiwidu geregtig is? Die vraag kan ook hier gestel word of kinders geleer het wat die funksie van die Staat is en wat elke mens se verpligtinge teenoor die Staat is - veral soos dit in 'n handves van menseregte gestel en beskerm word?

Die vraag ontstaan nou:-

In watter mate het leerlinge al van die dienste van die Staat en die verpligtinge wat 'n indiwidu teenoor die Staat het, bewus geword teen ongeveer die tyd wanneer hy/sy die skool aan die einde van St. 10 verlaat?

1.3 Motivering

Suid-Afrika is terug aanvaar in die internasionale gemeenskap. Hierdie aksie hou baie voordele in en plaas ook verskeie verantwoordelikhede op die Staat en die indiwidu.

In hierdie Administratiewe-sektor van die Staat word nie "produkte" vervaardig nie, maar dienste gelewer. Die dienste wat gelewer word, is uitlopend van aard en lei tot 'n verskeidenheid beroepe en aktiwiteite wat diensberoepe genoem kan word. Sommige persone wil met mense werk en daar is diegene wat die omgewing gemaklik en aangenaam wil maak vir menslike benutting. Die toekoms van 'n land is in die hande van sy burgers. Negatiewe houdinge moet gekanselleer word om sukses ten opsigte van 'n handves van menseregte te verseker. Daar moet vasgestel word of en in welke mate kinders reeds geleer het dat 'n mens verpligtinge en verantwoordelikhede het teenoor die Staat sodat hy/sy 'n waardige burger van die land kan wees.

1.4 Doel van die studie

Die doel van die studie is nie om op al die vrae wat gestel kan word ten opsigte van menseregte antwoorde te soek nie.Die vrae word gestel in 'n vraelys.

In hierdie ondersoek sal daar gepoog word om vas te stel wat kinders reeds geleer het ten opsigte van hulle regte op die dienste van die Staat en wat hulle verpligtinge teenoor die Staat is. Hieruit sou dan afgelei kan word watter opvoedingsleemtes daar bestaan wat deur die ouer en die skool oorweeg sal moet word.

1.5 Begripsverheldering

Om te voorkom dat daar verwarring tussen konsepte ontstaan en te sorg dat die regte betekenis geheg word aan kernbegrippe, word die volgende begrippe verduidelik soos dit in hierdie studie gebruik sal word.

1.5.1 'n Handves van Menseregte

'n Handves is noodsaaklik om die regte van mense teen die willekeurige en diskriminerende aanwending van Parlementêre en politieke magte te beskerm (Suid-Afrika (Republiek).Regeringsvoorstelle oor 'n Handves van Fundamentele Regte, 1993:4). Die Handves help om oppergesag in die Reg te vestig. Die Regering (voor die April-verkiesing) se voorstelle word in 'n volwaardige Handves van Fundamentele regte opgeneem. 'n Handves dien as grondslag vir onderhandelinge (ANC Draft Bill of Rights, 1993:17). Die konsephandves bepaal 'n aantal omskrewe regte wat persone teenoor die Staat sal hê. Hierdie lys van regte dien as 'n standaard van waardes waarop die Staat nie inbreuk mag maak nie, hetsy deur wetgewing of deur administratiewe optrede. Die regte van indiwidue word deur die Handves grondwetlik verskans sodat die Staat hulle nie kan erodeer of inkort nie. Die Handves reël dus primêre regsverhoudinge tussen die Staat en die indiwidu en dit het 'n verbiedende eerder as 'n gebiedende effek op die Staat. Die Handves plaas 'n verpligting op alle wetgewende, uitvoerende en regsprekende staatsorgane op alle regeringsvlakke, om bepaalde behoeftes te bevredig (Staatskoerant van die Republiek van Suid-Afrika, 1994: Vol 343, No. 185). Saam met die Grondwet maak die Handves die hoogste reg in die Republiek uit. Die Handves is van toepassing op bestaande en toekomstige wette, maar dit moet nie effektiewe landsbestuur lam lê nie. Die Handves van menseregte word beskerm en in stand gehou deur die hele regbank van die hooggeregshof.

1.5.2 Die begrip menseregte

Degenaar (1993:1) kom tot die gevolgtrekking dat 'n Reg 'n aanspraak is wat 'n mens het om op 'n afgesproke manier binne 'n juridiese orde onder toesig van die staat behandel te word. Degenaar (1993:1) haal Wellman aan, waarin hy argumenteer ten gunste van die enger definisie omdat, volgens hom, al die belangrike handveste van menseregte wesenlik politieke dokumente is wat die indiwidu teen die Staat beskerm. Hierdie gedagte sluit aan by Jones (1993:223) se stelling:-

"The idea of a human right remains that of a right which is "natural" in that it is conceived as a moral entitlement which human beings possess in their natural capacity as humans, and not in virtue of any special arrangement into which they have entered or any particular system of law under whose jurisdiction they fall".

Tereg kan gesê word dat deur die implementering van 'n handves van menseregte die aard of die geaardheid van 'n persoon gewysig kan word. Volgens die Handves van menseregte beteken menseregte die lewens- en bestaansregte wat die mens as mens van nature toekom (Albert & Gisbert. Bill of Rights for Namibia. 1987). By die opstel van die Handves moet daar gehou word by die beginsel dat slegs regte wat regtens afdwingbaar is, dit wil sê wat deur die hof teenoor die Staat afgedwing kan word, by die Handves ingesluit word. Regte wat 'n uitdrukking van ideale is moet vermy word want die insluiting van sulke "regte" kan tot gevolg hê dat die legitimiteit van die Handves as 'n afdwingbare en effektiewe instrument ondermyn word (Suid-Afrika(Republiek). Regeringsvoorstelle oor 'n Handves van Fundamentele Regte, 1993).

1.5.3 Die begrip verpligtinge

Met hierdie konsep in die Handves van menseregte word bedoel om diens te bewys en om verantwoording te doen (Suid-Arika(Republiek).Regeringsvoorstelle oor 'n Handves van Fundamentele Regte, 1993). Alle owerheidsorgane/ Staats-departemente word die plig opgelê om die menswaardigheid van die indiwidu in al hulle optredes te respekteer. Dit is elke indiwidu se reg om regte te verkry en verpligtinge na te kom. Elke indiwidu is verplig om belasting te betaal.Die bestaansveiligingsregte is gevolglik nie ingeklee as aansprake wat die indiwidu teenoor die Staat het nie, maar as vryhede van die indiwidu waarop die Staat nie deur wetgewing of andersins inbreuk mag maak nie. Die Staat se verpligting is om die regte van die indiwidu wat in die Handves opgeval is te verwesenlik, maar wel ook om nie die indiwidu se menswaardigheid te skend of in gevaar te stel nie. Net so is die indiwidu verplig om 'n wetsgehoorsame burger te wees - die gesag wat hoër as die indiwidu is te gehoorsaam.

1.5.4 Die begrip dienste

Volgens die Handves van menseregte beteken die konsep dienste 'n handeling waarmee die regering voldoen aan 'n behoefte wat lei tot amptelike aangeleenthede. Dienste voorsien 'n grondslag vir bestuur (Cloete, 1993:225). Die dienste wat die Staat lewer, is deesdae van besondere belang want dit beïnvloed sy beeld wat uitgestraal word na die publiek en die Staat se voortbestaan hang in 'n groot mate daarvan af. Khon (1977:486) stel dit soos volg:-

"Die kritiese toets vir die bestuursproses is sy doelmatigheid in die hantering van die dinamiese omgewingsinvloede wat voortdurend die Staat se aandag verg."

Ten einde gesonde staatsadministrasie te verseker, mag dit nodig wees om deelname aan die politiek deur persone in diens van die Staat te verbied of te reguleer. Die Staat lewer militêre, sosiale, en maatskaplike dienste. Beskermingsdienste: die indiwidu verdien beskerming deur die Staat, beskerming teen fisieke en psigiese geweld, met inbegrip van seksuele misbruik. Die diens wat voorsien word moet van aanvaarbare gehalte wees veral onderwys, opleiding en gesondheidsdienste.

1.5.5 Verantwoordelikheid

In die handveste van menseregte is daar heelwat konnotasies wat aan die begrip verantwoordelikheid geheg word. Vryheid is een van die fundamentele regte van elke mens en elke gemeenskap, maar vryheid bring onverbiddelike verantwoordelikheid mee, en 'n mens/persoon is slegs op bepaalde vryheid net geregtig wanneer hy in staat is om op 'n volwasse wyse reg te laat geskied aan verantwoordelikheid. Verder maak artikel 58 van (Suid-Afrika(Republiek).die Kinderwet, 1960 Wet 33 van 1960) gebruik van verantwoordelikheid as medemenslike plig. In hierdie verband word die begrip gebruik as aanspreeklikheid of toerekenbaarheid. Die Staatskoerant (Suid-Afrika(Republiek).Vol 343, No. 185 van 1994:25) bevestig dat 'n finansiële en fiskale Kommissie waarin elke provinsie verteenwoordig moet word, billike fiskale en finasiële toekennings aan die provinsiale en plaaslike regerings uit inkomste wat op nasionale vlak ingevorder is moet aanbeveel.Nasionale belange, ekonomiese ongelykhede tussen die provinsies, sowel as die bevolkings- en ontwikkelingsbehoeftes, administratiewe verantwoordelikhede en ander geldige belange van elk van die provinsies moet in ag geneem word(Suid-Afrika(Republiek).Wet No. 200, 1993: Artikel 27). Net soos die Staat verantwoordelikheid het teenoor ouer en kind het 'n ouer ook 'n verantwoordelikheid teenoor sy kind, naamlik om sy kind te versorg en op te voed. Verantwoordelikheid is 'n dryfveer vir die indiwidu om oortredings te bekamp. Die Handves verplig die Staat om sy maatskaplike pligte en verantwoordelikheid teenoor sy burgers na te kom (Suid-Afrika(Republiek).Regeringsvoorstelle Handves van Fundamentele Regte,1994;35). Die begrip verantwoordelikheid beteken dus om verantwoording te doen vir jou dade of om aanspreeklik vir jou dade te wees (Kritzinger&Labuschagne,1992: Verklarende Arikaanse Woordeboek).

1.6 Navorsingsmetodes

Om vas te stel wat kinders reeds geleer het en watter leemtes daar in hulle kennis van menseregte ten opsigte van die dienste van die Staat en verpligtinge van die indiwidu bestaan, word van twee navorsingsmetodes gebruik gemaak, naamlik,'n literatuurstudie en 'n empiriese ondersoek.

Literatuurstudie

'n Literatuurstudie word gedoen om 'n konseptuele raamwerk vir die ondersoek te vorm en begrippe te verhelder. Die kernbegrippe wat voorkom, hou verband met menseregte en opvoeding. Die studie word hoofsaaklik uit boeke, artikels en bestaande en voorgestelde handveste van menseregte onderneem.

Empiriese ondersoek

Hier word daar beoog om deur middel van 'n vraelys spesifiek te ontleed watter fundamentele menseregte reeds aan die kind bekend gestel word en watter regte onvoldoende bekend is aan kinders. Uit die bepaling van leemtes ten opsigte van kennis van menseregte, kan aanbevelings gemaak word om die opvoedingsgebreke wat aldus geïdentifiseer is, reg te stel.

Die resultate wat verkry behoort te word moet 'n positiewe, geldige en betroubare beeld weergee in verband met die oordra van inligting aan die kind ten opsigte van die verpligtinge van 'n persoon teenoor die Staat en die dienste van die Staat.

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

1.7 Verloop van Studie

In die verdere verloop van die ondersoek word die hoofstukke soos volg ingedeel:

HOOFSTUK 2

In hoofstuk twee sal daar 'n teoretiese studie gedoen word van 'n aantal handveste van menseregte om te bepaal watter regte en verpligtinge die Staat en die indiwidu teenoor mekaar het. Daar sal verder gepoog word om aan te toon watter opvoedingsimplikasies 'n handves van menseregte vir 'n land se opvoedingstelsel het.

HOOFSTUK 3

In hierdie hoofstuk sal die navorsingsontwerp en die ontwikkeling van die navorsingsinstrument uiteengesit word. Die wyse van datainsameling en die voorbereiding vir die verwerking daarvan sal ook aandag kry.

HOOFSTUK 4

Hierdie hoofstuk sal bestaan uit hipotesestellings en die tabulering, verwerking en interpretasie van die empiriese data wat met die ondersoek ingesamel is.

HOOFSTUK 5

Hierin sal 'n samevatting van die bevindinge, die gevolgtrekkings waartoe geraak word, uiteengesit word en enkele aanbevelings vir die praktyk gedoen word.

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

HOOFSTUK 2

REGTE EN VERPLIGTINGE VAN DIE STAAT EN DIE INDIWIDU AS FASET VAN MENSEREGTE

2.1 Inleiding

In hierdie hoofstuk word 'n teoretiese studie gemaak van 'n aantal handveste van menseregte om te bepaal watter regte en verpligtinge die Staat en die indiwidu teenoor mekaar het. Daar word verder gepoog om aan te toon watter opvoedingsimplikasies 'n handves van menseregte vir 'n land se opvoedingstelsel het.

Die instelling van 'n handves van menseregte vorm 'n integrale deel van 'n nuwe grondwet in Suid-Afrika. Menseregte bring ook pligte mee, maar dit word op die voorgrond gestel sonder om pligte ewe sterk te beklemtoon. Menseregte het in hierdie tyd 'n soort evangelie geword, maar min word gesê oor mense se pligte. Mense is gou om op hulle regte aanspraak te maak maar volgens Cloete (1993:79) besef hulle nie hulle pligte nie, omdat die nodige ewewig in die waardesisteem agterweë gebly het.

Menseregte bring nie net vryheid nie, maar ook sekere pligte en verantwoordelikhede. Volgens Therborn (1980:148) is die gemeenskap die natuurlikste en die omvattendste maatskaplike groepering waarin die mens ingeskakel is en waarbinne hy 'n plek en taak vind. Die gemeenskap eis verantwoordelikheid van elke indiwidu. Die mens is deel van die gemeenskap en het dus sekere verantwoordelikhede en verpligtinge teenoor die gemeenskap en die Staat.

Indiwidue moet teenoor hulself sekere vrae stel en dit teenoor hulself in alle opregtheid beantwoord, byvoorbeeld:

* Watter soort mens is ek, hoe leef ek, kan ek van 'n ander 'n lewenswyse verwag wat ek nie self in my doen en late eerbiedig nie?

* Streef ek om die welsyn van 'n ander te bevorder of my eie?

* Besef ek dat ek 'n skepsel van God is en met skepsels van God te make het in my alledaagse werk?

* Besef ek dat ek en die ander skepsels van God tot eer van God moet leef?

Elke mens het die reg op gelykheid voor die reg en op gelyke beskerming deur die reg en daar mag teen niemand onbillik gediskrimineer word nie ... (Suid-Afrika(Republiek). Staatskoerant 1994:VOL 343,no. 185:9).

Die grondwet vat dit duidelik saam dat elke persoon die reg het op respek en beskerming van sy of haar waardigheid (Suid-Afrika(Republiek). Grondwet Wet no 200, 1993).

Benjamin (1991:286) stel dit soos volg met verwysing na die VSA-grondwet:

"Individual rights of every person are protected by the U.S. Constitution. The Constitution describes the basic human liberties, and forbids governmental actions that would weaken personal freedom. As a result, the protection of individual rights is one of the most important duties of the U.S. government".

Bogenoemde gedeelte van die beleid verleen aan die mens die reg op toepaslike beskerming. Indien die regering dit nie verskaf nie, het die indiwidu die reg om deur die hof daarop aan te bring. Die leiding wat die Staat in hierdie verband neem, sal egter nie meebring dat die gemeenskap as't ware sy agterryer word nie.

2.2 Beskermingsdienste/Bestaansveiligheid

Die Departement van Gesondheidsdienste en Welsyn, Administrasie: Volksraad, het op 31 Augustus 1989 'n na-uurse nooddiens vir kindermishandeling ingestel. Hierdie tolvrye nooddiens is vir alle persone beskikbaar. Ondervinding het getoon dat dienslewering ten opsigte van kindermishandeling nie in isolasie kan geskied nie en dat volgehoue skakeling tussen rolspelers (Staat en indiwidu) as basis dien vir suksesvolle voorkomende en behandelende dienste.

Van die verantwoordelikhede van die Staat is (Wet 200, 1993 Artikel 218 - Regeringsvoorstelle oor 'n Handves van Fundamentele Regte):-

- Die handhawing van 'n onpartydige, aanspreeklike, openlike en doeltreffende polisiediens.
- Die aanstelling van provinsiale kommissarisse.
- Die bewaring van binnelandse veiligheid in die Republiek.
- Internasionale polisie-skakeling.
- Die hou en verskaffing van misdaad-, intelligensie gegewens, kriminele rekords en statistiek.

In die lig van bogenoemde regte skryf die A.N.C. dat:
"All men and women shall have equal protection under the law" (A.N.C. Draft Bill of Rights, 1993:3).

Hierdie regte loop lynreg met die feit dat elke Staat 'n verdedigingsmag en polisiemag moet skep en in stand hou. Elke Staat se verdedigingsmag en polisiemag sal steeds daarna streef om hulself op die toppunt van gereedheid te hou en sal oorgehaal staan om hul funksies effektief te vervul. Uitgebreide opleidingsprogramme word vir die lede van die polisie en die verdedigingsmag verskaf. Die beskermingsdienste bestaan uit 'n aantal gespesialiseerde dienste, te wete die polisiemag, die leër, die lugmag en die vloot (Cloete, 1993:264).

Sanders (1991:6) spreek homself soos volg hieroor uit:

"Over and above training people adequately and cementing a mutually beneficial relationship between the individual and the government, the state has a number of other responsibilities and serves to ensure that maximum safety is derived from the economic environment such as police, nature conservation, housing...".

Hy meen dat die veiligheid van die indiwidu nie van toepassing is op een aspek nie, maar dat dit 'n wye veld dek.

Die Staat moet in sy wetgewende, uitvoerende en regtelike handeling die menswaardigheid van elke persoon respekteer en beskerm (Regeringsvoorstelle oor 'n Handves van Fundamentele Regte, 1993:5).

Die erkenning deur die Staat van die menswaardigheid van elke indiwidu word beskou as een van die grondslae van geregtigheid in 'n demokratiese samelewing. Alle owerheidsinstellings word die plig opgelê om die menswaardigheid van die indiwidu in al hul optredes te respekteer en te beskerm.

2.3 Polisiëring (Magte, funksies en bevoegdhede)

In die beoefening van wet en orde kan nie van bo-af vir die gemeenskap voorgeskryf word wat hulle moet doen en hoe die indiwidu moet lewe nie.'n Staat wat diè weg probeer inslaan gaan net mislukking tegemoet. Mense kan gelei word maar hulle laat hulle nie bedryf nie. Medewerking moet verkry word van die indiwidu om die polisiëring van 'n land suksesvol te maak (Kenny, 1975:72).

Kenny (1975:72) meen dat die beste wyse waarop medewerking verkry kan word, is dat die Polisiediens met die indiwidu beraad moet hou – dus beraadslaging moet plaasvind. Dit is nie 'n aspek wat met een slag afgehandel kan word nie. Beraadslaging sal keer op keer hervat en voortgesit moet word.

Die Polisiediens moet baie geduld en takt aan die dag lê en begrip hê daarvoor dat moeilikhede soms spruit uit probleme wat deel is van die lewenswyse van die indiwidu. Dit moet hier beklemtoon word dat die Staat nie vir die indiwidu besluite kan neem nie. Die Staat moet in die verband leiding gee sonder dat die indiwidu voel hy word op sleeptou geneem (Pieterse, 1994:5).

Hoofstuk 14 van die Oorgangsgrondwet bepaal dat daar, kragtens 'n wet van die Parlement van Suid-Afrika (na 27 April 1994) 'n Suid-Afrikaanse Polisiediens tot stand sal kom wat op beide nasionale en provinsiale vlakke gestruktureer sal wees. Dit sal volgens voorskrifte van beide die nasionale en provinsiale regerings funksioneer. (Suid-Afrika(Republiek).Grondwet. Wet nr 200 van 1993). Die gemelde wet sal vir die aanstelling van 'n Nasionale Kommissaris vir die Polisiediens en 'n Provinsiale Kommissaris vir elk van die provinsies (soos die geografiese gebiede nà April 1994 bekend sal staan), voorsiening maak.

Dieselfde wet sal ook vir eenvormige standaarde ten opsigte van die volgende aangeleenthede voorsiening maak:

- Die uitoefening van polisiebevoegdhede.
- Nasionale beskermingsdienste.
- Die handhawing van binnelandse veiligheid in die Republiek.
- Internasionale polisieskakeling.
- Die voorsiening van Forensiese Laboratoriumdienste.
- Polisiëring met betrekking tot grensbeheer en beheer oor die in- en uitvoer van goedere soos wetlik aan die diens opgedra.
- 'n Spesiale taakmag vir hoë risiko operasies wat spesiale vaardighede vereis.

Die Staat moet die toon aangee omdat hy sekere waardes en beskouings verteenwoordig wat deur die gemeenskap voorgestaan en gehuldig word, ook omdat hy beskik oor vaardighede en bedrywighede en oor kennis en insig in verband met die deurgronding van die probleem en die bepaling van die weg waarlangs die probleem opgelos kan word.

Skrywer gaan van die standpunt uit dat:

- Nie hulle wat die werk doen word op die voorgrond gestel nie maar hulle in wie se belang die werk gedoen word.
- Nie die eie eer van die indiwidu of die prestige van die Staat moet die hoofsaak wees nie, maar die gehalte van die diens wat gelewer word.

- Hoë eise moet gestel word sodat veel bereik kan word.

- Pligsgevoel moet gesien word as 'n dryfkrag van die Polisiediens, die indiwidu kan nie net vir homself leef nie, hy moet gemeenskapsgerig raak.

Hierdie karakteristiek geld nie slegs vir effektiewe polisiëring nie, maar vind ook sterk aansluiting by onderwysvoorsiening en dienste.

2.4 Beskerming van die lewe

"Elke mens het die reg op lewe. Geen persoon mag opsetlik sy of haar lewe ontneem word nie behalwe in die voltrekking van 'n doodvonnis opgelê ooreenkomstig artikel 6 van die International Covenant of Civil and Political Rights" (Suid-Afrika(Republiek). Regeringsvoorstelle oor 'n Handves van Fundamentele Regte, 1993:5). Hierdie bepalings verskans 'n persoon se lewe as fundamentele reg waarvan hy nie ontneem mag word nie. Sy reg op lewe hou ook in dat die Staat deur paslike strafregtelike sanksies effektiewe regsbeskerming teen moord en doodslag moet bied.

Volgens artikel 6 van die Internasionale Handves op Burgerlike en Politieke Regte mag die doodstraf slegs vir ernstige misdade opgelê word, maar nie op persone onder 18 jaar nie. Die doodvonnis mag slegs voltrek word na 'n finale vonnis deur 'n bevoegde hof.

Sover dit die doodstraf betref, laat die Handves die posisie soos dit tans is, in die hande van die Parlement. Die nuwe Parlement sal, indien hy wil, die doodstraf kan afskaf. En indien hy dit afgeskaf het, staan dit hom vry om dit weer in te stel indien die openbare mening dit vereis.

"Alle persone is gelyk voor die reg en geregtig op gelyke beskerming voor die reg" (Suid-Afrika(Republiek).Regeringsvoorstelle oor 'n Handves van Fundamentele Regte, 1993:6). Hierdie verbod teen enige vorm van diskriminasie het ten doel dat almal gelyke toegang tot die howe het, dat almal geregtig is op gelyke regshulp as hulle regte aangetas word, en dat algemene wette almal op gelyke wyse bind.

2.5 Wetgehoorsame burgers

"Niemand mag bevoordeel of benadeel word bloot op grond van ras, kleur, taal, geslag, geloof, etniese herkoms, sosiale stand, afkoms, politieke of ander opvattings, of gebrek of ander natuurlike eienskappe". Subartikel 2 van gelykheid voor die reg (Suid-Afrika(Republiek). Regeringsvoorstelle oor 'n Handves van Fundamentele Regte, 1993:6).

'n Wet word geag nie in stryd met artikel 2 te wees nie indien daardie wet voorsiening maak vir spesiale maatreëls met as enigste oogmerk die bevordering van die ontwikkeling en vooruitgang van indiwidue ten einde hulle in staat te stel om hulle potensiaal ten volle te ontwikkel en uit te leef en op gelyke grondslag met, en met in agneming van die belange van ander gemeenskappe, groepe en indiwidue, hul fundamentele regte uit te oefen en te geniet. Die bepaling stel dit ook duidelik dat waar die Handves regte verleen, daardie regte op 'n verantwoordelike wyse uitgeoefen moet word sodat dit nie inbraak maak op die staat se wette nie. Die Parlement kan enige wet aanneem wat hy in sy wysheid goed vind. Die Staat is egter ook verplig om bepaalde behoeftes te bevredig.

"Elke persoon moet hom onderwerp aan die gedragskodes soos voorgeskryf deur die Staat en die Staat het die reg om dit te wysig"(Suid-Afrika(Republiek). Artikel 23, Regeringsvoorstelle oor 'n Handves van Fundamentele Regte, 1993:14). Dit gaan hier oor die reg van elke persoon om nie sy vryheid ontneem of aan ander dwangmaatreëls onderwerp te word nie. Omdat vryheidsberowing deur die owerheid een van die ernstigste skendings van 'n persoon se fundamentele regte is, is dit nodig geag om die gronde waarop die owerheid iemand mag aanhou volledig uit te spel in die grondwet. Hier moet gelet word op norme, sedes en waardes wat daargestel is.

Uit bogenoemde stelling kan afgelei word dat elke persoon medemenslike sorg van die hoogste orde met integriteit moet beoefen. Enige beweerde verbreking van die wet, etiese of gedragskodes sal deur die regsafdeling ondersoek word. Indien 'n persoon skuldig bevind word, sal hy getugtig word in ooreenstemming met die tugmaatreëls soos voorgeskryf in die wette van die land.

2.6 Administratiewe Pligte

Wetgehoorsaamheid lei na administratiewe pligte wat die indiwidu moet nakom. Dit is elke indiwidu se plig om geboortes te registreer. Hierdie registrasies word dan in 'n bevolkingsregister opgeneem. Dit is dan die Direkteur-generaal se plig om aan elke persoon wie se naam in die bevolkingsregister opgeneem is, 'n identiteits- en geboorte-inskrywingsnommer toe te wys. (Suid-Afrika(Republiek). Wet op identifikasie.Wet nr 114 van 1986). 'n Sertifikaat van geboortebesonderhede soos in artikel 7 uitgeengesit, word dan uitgereik.

Dit is die plig van elke jongeling indien hy reeds die ouderdom van 16 jaar bereik het om aansoek te doen om 'n identiteitsdokument op die voorgeskrewe vorm en dit in te dien by die Departement van Binnelandse Aangeleenthede, tesame met twee voorgeskrewe eksemplare van 'n onlangse foto van homself.

Hy/sy moet sy/haar vingerafdrukke op die voorgeskrewe wyse laat neem sodat dit in die bevolkingsregister opgeneem kan word. 'n Identiteitsdokument sal dan aan die indiwidu uitgereik word ingevolge artikel 8(1a) (Suid-Afrika(Republiek).Wysigingswet op Identifikasie, No. 4 van 1993). Elke indiwidu is volgens die Kieswet, 1979 (Suid-Afrika(Republiek).Kieswet No. 45 van 1979) verplig om identiteitsdokument te besit alvorens hy geregtig is om as kieser geregistreer te wees.

Geen persoon wat onder die ouderdom van 16 jaar is, word toegelaat om in besit van 'n wapen of ammunisie te wees nie. 'n Persoon bo die ouderdom van 16 moet aansoek doen vir 'n lisensie indien hy/sy 'n vuurwapen en ammunisie wil bekom. (Suid-Afrika(Republiek). Artikel 14 van Wet No. 117 van 1992 - Wet op Wapens en Ammunisie). Die Minister kan, wanneer hy dit in belang van die openbare veiligheid of die handhawing van wet en orde nodig ag, 'n lisensie, kragtens die voorwaardes daaraan verbonde, uitreik.

Alle motorvoertuie moet deur hulle eienaars geregistreer en gelisensieer wees alvorens hulle op 'n openbare pad gebruik mag word. Net so moet die bestuurder van 'n motorvoertuig gelisensieer wees. (Suid-Afrika(Republiek). Padverkeerswet, Wet No. 73 van 1991). Die bestuurder moet in besit wees van 'n leerlinglisensie of 'n bestuurderslisensie en dit moet voldoen aan die klas voertuig wat hy bestuur.

2.7 Onderwysdienste

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

Daar word wêreldwyd aanvaar dat onderwys aan alle lede van die bevolking verskaf sal word. Openbare skole en universiteite is welbekende instellings in elke gemeenskap. Die voorsiening van skool- en universiteitsgeboue, toerusting vir die geboue, die skep van biblioteke en die voorsiening van ander benodigdhede, asook personeel, is ingewikkelde en duur ondernemings. Vir die verrigting van die veelvuldige funksies wat met die verskaffing van onderwys gepaard gaan, word 'n verskeidenheid paslik gekwalifiseerde werknemers vereis (Cloete, 1993:264). In hierdie verband spreek Sanders (1991:6) hom sterk soos volg hieroor uit:

"Over and above training people adequately and cementing a mutual beneficial relationship with the individual the government has a number of other responsibilities and services to ensure that maximum benefit is derived from the economic environment such as education ..."

Pretorius (1991:16) maak 'n treffende opmerking waarin hy uitwys hoe gesag in die onderwysdiens gehandhaaf word.

Hy word vervolgens in hierdie verband aangehaal:

"In die Onderwysdiens bepaal die funksies, tesame met die aard en mate van gesagsbekleding, wat aan 'n spesifieke beroep gekoppel word, die aard en status daarvan".

Gesag is 'n juridiese begrip en verleen aan die gesagsdraer die reg om in 'n dringende hoedanigheid te mag optree. Die omvang van gesag hang saam met die juridiese ordening daarvan.

Volgens Artikel 10 Kinderwet (A.N.C. Draft Bill of Rights):-

"All children shall have a right to ... education ... The State shall, to the maximum of its available resources, seek to achieve progressively the full realisation of these rights".

"Education shall be free, compulsory, universal and equal for all children. Higher education and technical training shall be opened to all by means of state allowance and scholarships awarded on the basis of merit" (A.N.C. Draft Bill of Rights, 1993:12).

Die Regeringsvoorstelle oor 'n Handves van fundamentele Regte (1994:10) lê die volgende beginsels neer:

- Elke leerling en student, ongeag ras of kleur is geregtig op gelyke toegang tot staats- en staatsondersteunende onderwysinstellings.

- Leerlinge verkry die reg op moedertaalonderwys indien dit haalbaar is.

- 'n Staatsondersteunde tersiêre onderwysinstelling bepaal self sy voertaal en religieuse en algemene karakter.

- Elke leerling is geregtig op ten minste primêre onderwys op staatsonkoste vir sover dit finansieel haalbaar is, maar ouers word nie daardeur onthef van finansiële bydraes nie. Leerlinge op 'n bepaalde vlak in sulke onderwysinstelllings het die reg op gelyke staatsteun ten opsigte van verpligte onderwys op daardie vlak.

Die Departement van Mannekrag ontwikkel opleidingsprogramme waarmee persone lewensvaardighede geleer word om aan die komplekse eise van 'n snelveranderende samelewing te kan voldoen, te kan ontwikkel, te kan aanpas en ekonomies meer effektief te raak (Posthumus 1991:57). Elke mens het 'n verantwoordelikheid om vaardighede aan te leer wat van hulle vereis word om 'n suksesvolle toekoms te bou en 'n positiewe gesindheid te ontwikkel ten opsigte van menseregte.

Sanders (1991:7) som hierdie verskynsel soos volg goed op:-

"Through the vital role of schooling the individual is to be led to choose and practise his career without future frustration, instability, failure, stress or anxiety".

2.8 Beroepsinligtingsdiens

Brown soos aangehaal deur Williams (1991:13) tabuleer die volgende benodigdhede vir beroepsinformasie:-

* Om die indiwidu voor te berei om by te hou met ontwikkeling.

* Om aan indiwidue die maksimum aantal beroepsvelde bekend te stel.

* Om 'n verstandhouding aangaande volgehoue opleiding in die verskeie beroepe te ontwikkel.

* Om die indiwidu te voorsien van informasie rakend skole, kolleges en ander opleidingsprogramme.

* Om 'n positiewe houding teenoor werksgeleenthede te ontwikkel.

* Om 'n verstandhouding rakend besluitneming en loopbaankeuse te ontwikkel.

Die insluit van menseregte in die kurrikula van die meeste vakke blyk uit die voorafgaande uitsprake imperatief te wees.

Du Toit (1991:28) is van mening dat die diens wat die Staat eerder gemik is op die bes moontlike benutting van elke indiwidu se talente, aanleg en vermoëns. Benewens genoemde behoeftes bestaan behoeftes ten opsigte van beroepsinligting, voorligting, aanpassingsdienste, indiensplasing en kindernooddiens.

Die departement wil deur hul Beroepsinligtingsdiens wanopvattings uitskakel en mense inlig oor wat in elke beroep van hulle verwag word. Geen persoon kan sonder inligting besluite neem nie. Inligting is nodig om 'n realistiese toekomsbeeld te vorm (Van der Lingen, 1991:28).

2.9 Voorligtingsdiens

Voorligting is volgens wetlike vereistes 'n taak vir geregistreerde sielkundiges. Hierdie diens is eintlik 'n professionalisering van die inligtingsdiens. Nie slegs 'n meganiese aksie soos die aflê van toetse om 'n persoon se vermoë vas te stel is nodig nie, maar elke indiwidu is verplig om sy waardes, behoeftes en strewes te oorweeg (Kruger, 1991:29).

Die sielkundiges moet die indiwidu lei tot 'n realistiese kennis van homself en sy lewensbeskouing. Hulle moet ook sulke persone help groei en ontwikkel tot by die punt waar hulle 'n selfstandige keuse kan maak (Du Toit, 1991:29).

Hierdie breë diens is voorkomend en ontwikkelend van aard en sluit alle sielkundige tegnieke in wat kan bydra tot sukses as mens.

2.10 Aanpassingsdiens

Die aanpassingsdiens is deel van die Voorligtingsdiens maar is meer terapeuties van aard. Kruger, soos aangehaal deur Van der Lingen (1991:29) maak die volgende uitspraak:

"Dit is 'n spesiale diens vir staatsamptenare, iemand kan uit sy eie om hulp kom aanklop, of 'n departement kan 'n persoon daarheen verwys".

Hierdie mense is nie siek mense nie. Dit is nie verkeerd om vir hulp by die aanpassingsdiens aan te klop nie en geen persoon wat van die diens gebruik maak se bevordering kom in die gedrang nie. Soms is dit nodig dat psigiaters, huisdokters, neuroloë en arbeidsterapeute buite die Staatsdiens genader word om bystand te verleen.

2.11 Indiensplasing

Werk is skaars en tog plaas die Departement jaarliks ongeveer 100 000 mense in diens. Meer as 1 000 van die persone is gestrem. Indiensplasing geskied selektief (Van der Lingen, 1991:28).

Die indiwidu is deesdae meer loopbaangerig en is daarom gedetermineerd om 'n sukses van sy/haar werkrigting te maak. Waar werk in die huis nie altyd as "werk" erkenning geniet nie, kan iemand wat in 'n beroep staan op sekere regte en voorregte aanspraak maak (Durand, 1987:12).

Guin (1989:11) vra of wyd uiteenlopende faktore nie dalk die mens beïnvloed om van hulle toegewyde werkers te maak nie. Hy meen verder dat motivering van die kant van die indiwidu 'n belangrike rol speel.

2.12 Kindernooddiens

Dienslewering aan kinders en hul gesinne is gebaseer op die volgende breë beleidsdoelstellings:

* Om die lewensgehalte van kinders en hul gesinne te verhoog;
* Om onbevoegde ouerskap te bekamp en daaraan aandag te gee;
* Om die nodige beskerming aan kinders te bied.

Die voorkoming en behandeling van kindermishandeling vorm 'n integrale deel van die diensleweringsproses wat spesifiek gemik is op die vroeë identifisering van kinders wat mishandel word, asook optrede ter beskerming van die kind. Die Wet op Kindersorg, 1983 (Wet 74 van 1983) soos gewysig deur die Wysigingswet op Kindersorg, 1991 (Wet 86 van 1991) het die beskerming van kinders en die behandeling van kinders en hulle gesinne ten doel.

Alhoewel die Wet geen ander beroepsgroepe of persone verplig om gevalle van kindermishandeling of gevalle waar dit vermoed word, aan te meld nie, moet elke indiwidu daarop ingestel wees om sodanige gevalle aan te meld. Die vroegtydige identifisering van gevalle verseker tydige hulp en die nodige beskerming aan die kind. Kinderbeskermingsregisters word by elke kantoor van die departement gehou (Londt, 1992:8).

Vir die verskaffing van hierdie dienste moet die amptenare van die Staat beskik oor toepaslike opvoedkundige kwalifikasies en vaardighede wat deur onderwys en ervaring verkry word.

Die voorgenoemde funksionele bedrywighede van die staatsdepartemente en ander openbare instellings is geensins 'n volledige lys van die funksionele arbeidsvelde van die Staat en openbare instellings nie. Ander diensvelde wat vermeld en beskryf word, is gesondheidsdienste, pensioene en belasting.

2.13 Gesondheidsdienste

"All children shall have the right to a name, to health, to security, education and equality of treatment" (A.N.C. Draft Bill of Rights, 1993:11). Die Staat het die verantwoordelikheid om te bepaal watter vertakking van die maatskaplike sorg en gesondheidsdienste geldelike steun verdien, en om die steun ooreenkomstig bepaalde beginsels en op bepaalde voorwaardes toe te ken. Dit beteken ook dat dit geensins vanselfsprekend geag moet word dat alle gesondheidsdienste wat 'n bepaalde subsidieerbare mediese diens of onderwysdiens lewer, staatsteun sal ontvang nie.

Die Staat het ook 'n verantwoordelikheid betreffend die gesondheid van sy burgers. Hier moet dan ook gedink word aan rehabilitasiesentrums, ouetehuise, nedersettings vir liggaamlik gestremdes, blindes, ensovoorts (Segal, 1991:12).

Klousule 3 van artikel 13 (Suid-Afrika(Republiek), Regeringsvoorstelle oor 'n Handves van Fundamentele Regte, 1993:9) stel dit duidelik dat elke sorgbehoewende kind die reg het op mediese behandeling deur mediese persone in diens van die Staat of by mediese inrigtings wat deur die Staat bedryf word vir sover mediese behandeling deur die Staat verskaf word of met beskikbare personeel en fasiliteite verskaf kan word.

As instelling is die Staat verantwoordelik om persone wat in bewaring of aanhouding (gevangenisdienste) verkeer te versorg, (verblyf, voeding, klere en gesondheidsdienste). Die nasorg en toesig in verband met persone wat uit gesertifiseerde toevlugte, rehabilitasiesentrums en inrigtings vrygelaat word, behoort die verantwoordelikheid van die Staatsdiens te wees (Pieterse, 1994:5). Jones (1993:35) maak die volgende stelling in hierdie verband:

"The government should provide social welfare programmes to ensure that individual citizens who meet certain requirements are provided with health services, unemployment benefits and retirement pensions".

2.14 Pensioene

'n Aantal beginsels wat die beskerming van die indiwidu ten doel het en wat aan internasionaale erkende norme van die arbeidsreg voldoen, word hier neergelê. "Elke persoon het die reg om sy of haar bestaan of sy of haar afhanklikes se bestaan so goed moontlik deur middel van pensioen, mediese versekering of ander voorsorg te beveilig". Suid-Afrika(Republiek).Regeringsvoorstelle oor 'n Handves van Fundamentele Regte,1993:13).

Die bestaansbeveiligingsregte is gevolglik nie ingeklee as aansprake wat die indiwidu op die Staat het nie, maar as vryhede van die indiwidu waarop die Staat nie deur wetgewing inbraak mag maak nie. Aan die ander kant verhinder niks in die Handves die Staat om sy maatskaplike verantwoordelikhede teenoor sy burgers na te kom nie. Hierdie verantwoordelikheid móét trouens deur die Staat nagekom word. Die omvang waartoe die Staat maatskaplike bystand aan sy burgers bied, moet 'n politieke en nie 'n juridiese aangeleentheid wees nie.

Met betrekking tot die verhouding tussen die Staat en die indiwidu op die gebied van maatskaplike sorg in Suid-Afrika word die beginsel van vennootskap as grondslag en as uitgangspunt aanvaar.

Hierdie beginsels kan soos volg gestel word:-

* Die Staat en die indiwidu het op die gebied van pensioene elk sy deel om by te dra; en

* 'n gesonde balans word verkry deur die indiwidu en die Staat as vennote te beskou.

September (1990:10) is dit eens dat

"... pension, health and welfare is in the first instance the responsibility of the family, the community and the private sector".

Nieteenstaande alles wat vooraf genoem is, beklemtoon genoemde skrywer die probleem van ongeskiktheids- pensioen wat teweeggebring is deur 'n politieke ideologie.

2.15 Belasting

Elke persoon wat 'n inkomste verdien, word deur die Inkomstebelastingwet, No. 113 van 1993 verplig om belasting te betaal. Hierdie inkomste word gereken as belasbare inkomste.

Die Wet op belasting op toegevoegde waarde vereis dat 'n indiwidu of maatskappy hierdie belasting moet betaal soos deur die Minister van Finansies bepaal. Die leerling moet dus geörienteer word ten opsigte van sy verantwoordelikheid en die verpligtinge wat vir hom/haar wag na sy/haar skoolloopbaan.

By die inwerkingtreding van hierdie Grondwet(Suid-Afrika(Republiek). Regeringsvoorstelle oor 'n Handves van Fundamentele Regte, 1993) bly die Staatsinkomstefonds wat ingevolge artikel 81 van die vorige Grondwet ingestel is, voortbestaan totdat 'n Parlementswet, beoog in artikel 185(C1) wat die administrasie van die Nasionale Inkomstefonds voorskryf, aangeneem is.

Elke regeringsvlak moet oor 'n grondwetlike reg op 'n billike aandeel in inkomste wat op nasionale vlak ingevorder is, beskik ten einde te verseker dat die provinsies en plaaslike regerings in staat is om basiese dienste te verskaf en om die werksaamhede wat aan hulle toegeken is, uit te voer.

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

Daar moet in die Grondwet vir die onafhanklikheid en onpartydigheid van Staatsinkomste 'n Reserwebank, 'n Ouditeur-generaal en 'n Openbare Beskermer voorsiening gemaak word, en die Grondwet moet dit waarborg in die belang van die handhawing van doeltreffende openbare finansies en administrasie en 'n hoë standaard van professionele etiek in die staatsdiens.

2.16 Opvoedingsaangeleenthede

Wheeler (1983:36) gaan van die standpunt uit dat leerervaring nie noodwendig gemik is op slegs een doelstelling nie, dit kan byvoorbeeld ander doelstellings versterk. Die veronderstelling bestaan dat hoe 'n indiwidu leer en wat hy leer, slegs gevorm word deur die aktiwiteite en ervaringe waarin hy betrokke is in sy totale omgewing.

Die betrokkenheid van die leerder moet begin op 'n vlak wat binne die leerder se ervaring val en wat later tot op 'n abstrakte vlak kan ontwikkel.

Die leerder moet op die hoogte gehou word van sy vordering en hoe die handves sy regte beskerm en ook wat sy verpligtinge is as 'n burger teenoor die Staat. Terugvoering moet verband hou met amendemente van die handves en hier moet gelet word op die vordering in verhouding tot die doel wat bereik moet word (Coetzee, 1991:4).

Op gemeenskapsvlak word menseregte deur verskillende inrigtings in die gemeenskap bemiddel en dit is onderworpe aan politieke en ideologiese kragte in die gemeenskap. Op gemeenskapsvlak kan daar duidelik gesien word hoe verskillende regerings in hul verskillende formele en informele inrigtings menseregte onderrig om hulle gemeenskapsdoel-stellings en aspirasies te vorm. Die skool is nie net 'n plek waar die oordrag van kennis die primêre doel is nie, maar ook 'n plek van karakterinoefening en enkulturasie. Dit is 'n implisiete veronderstelling van opvoeding dat een van die beduidenste maniere om houdings en idees te bevorder deur die verwerwing van kennis is. By die meeste vlakke van die onderwys bestaan daar konflik tussen die leer van menseregte en opvoeding. Die voorsiening van 'n groter aanvaarbare handves van menseregte vir alle leerlinge sal hulp verleen vir die totstandkoming van 'n meer aanvaarde, aanvaarbare en tevrede gemeenskap.

Taylor (1993:49) meld dat menseregte-opvoeding 'n doelbewuste poging is om studente bewus te maak van hulle eie en ander se pligte en om hulle die verpligtinge in hierdie verband te laat nakom, byvoorbeeld die betaling van belasting. Dit het baie te make met menswaardigheid afgesien van ras, geslag, oortuigings, ensovoorts. Hy maak treffende opmerkings waarin hy uitwys waarom menseregte onderrig moet word. Menseregte moet onderig word:

* Om die indiwidu voor te berei vir 'n lewe in 'n pluralistiese samelewing;

* Vir die ontwikkeling van die verdraagsaamheid van verskille en

* om te groei in hulle eie menslikheid.

Verskeie opvoedkundiges en onderwysers, onder andere Goodlad (1966:9), Banks (1986:24), Lynch (1986:104), Gerver en Sgroi (1992:35) bepleit 'n verandering in skoolkurrikula, veral wat menseregte betref.

Hierdie gedagte sluit aan by Sharp (1959:112) wat aanvoer dat die tyd aangebreek het dat die kurrikulum beskou word as 'n voorbereiding vir die praktiese lewe soos dit vandag geleef word (Vergelyk: Pereira, 1993:34).

Daar kan gevra word dat waar in die kurrikulum moet menseregte ingepas word? Hier bestaan verskillende moontlikhede, naamlik:

* As 'n aparte vak.
* In Letterkunde, Geskiedenis, Godsdiensonderrig of Opvoedkundige leiding.
* Deurlopend, oral.

'n Probleem wat hier opduik is die "sillabus". Hier moet onderwysopleiding en indiensopleiding in oënskou geneem word.

Hoewel dit as uitgangspunt aanvaar word dat terwyl dit die plig van die Staat is om die welsyn, onderwys en opleiding van die gemeenskap te bevorder en derhalwe ook aan die georganiseerde maatskaplike sorg wat diè doel dien, geldelike steun te verleen, dit geensins as 'n uitgemaakte saak beskou kan word dat die Staat alle maatskaplike sorg, onderwys, opleiding en alle partikuliere welsynsorganisasies geldelik behoort te steun nie (Kelly, 1991:37).

Sanders (1993:3) som die dienste van die Staat soos volg goed op:

"What has been achieved to date concerning the services of the state is not an end in itself. Rather, it can be seen as the first steps in a process aimed at creating a partnership between the individual and state - based on honesty and open dialogue in matters of mutual interest such as safety, health and the environment".

'n Voortvloeisel hieruit is Artikel 10 van die Staatsdienswet:

By die doen van 'n aanstelling of die vulling van 'n pos in die staatsdiens:

Mag niemand wat vir die betrokke aanstelling, oorplasing, of bevordering kwalifiseer, begunstig of benadeel word nie.

Mag slegs die kwalifikasies, peil van opleiding, relatiewe verdienstelikheid, bekwaamheid en geskiktheid van die persone wat vir betrokke aanstelling, bevordering of oorplasing kwalifiseer en die voorwaardes voorgeskryf word of deur die Kommissie gelas word vir die doen van 'n aanstelling of die vulling van 'n pos oorweeg word.

D13/2000
A13/2000
C8/2000

RANDSE AFRIKAANSE UNIVERSITEIT

OMSENDBRIEF AAN ALLE PERSONEEL

LOKAALBESPREKINGS EN VERWANTE SAKE

Neem asseblief kennis dat alle probleme ten opsigte van lokaalbesprekings, mediatoerusting, ligte, kragproppe, lugreëling ensovoorts by onderstaande sentrale koördineringspunt gerapporteer kan word:

☎ 2255 (kantoorure) Mev G Language ☎ 3150 (na-ure)

Hierdie reëling geld ten opsigte van die volgende lokale:

- Alle Lesinglokale
- D-Lab Kelder
- Grasafdak
- Alle Mikrorekenaarlaboratoria
- D3-Lab 401, 402 (Eksamenlokale)
- Sanlam Ouditorium
- Foyer
- E-Les Foyer

Besonderhede van die probleem sal onverwyld na die toepaslike afdeling gekanaliseer word.

Probleme wat tydens registrasie of by aanvang van lesings na vore kom (byvoorbeeld foute in die roosterkodeboek) en wat onmiddellike aandag verg, kan aangemeld word by mev Martie Bester (☎ 3328).

U samewerking word op prys gestel.

PMS VON STADEN
REGISTRATEUR (AKADEMIE)
2000-01-19
\mmb\Omsend\Foutaanm2K

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

RAND AFRIKAANS UNIVERSITY

CIRCULAR TO ALL STAFF

BOOKING OF VENUES AND RELATED MATTERS

Please note that all problems regarding the booking of venues, media equipment, lights, power plugs, air-conditioning etc. may be reported to the following central coordination point:

☎ 2255 (office hours) Mrs G Language ☎ 3150 (after hours)

This arrangement applies to the following venues:

- All Lecture Halls
- D-Lab Basement (Kelder)
- RAU Lapa (Grasafdak)
- All Microcomputer Laboratories
- D3-Lab 401, 402 (Examination Halls)
- Sanlam Auditorium
- Foyer
- E-Les Foyer

The details of a problem will be channelled to the appropriate division.

Problems that arise during registration or at the start of lectures (for example errors in the Timetable Code Book) and that needs immediate attention, can be reported to Mrs Martie Bester (☎ 3328).

Your cooperation is appreciated.

PMS VON STADEN
REGISTRAR (ACADEMIC)
2000-01-19
\mmb\Omsend\Foutaanm2K

2.17 Samevatting

In hierdie hoofstuk is daar stilgestaan by wat die dienste is wat die Staat moet lewer en die indiwidu se verpligtinge teenoor die Staat met inageneming van opvoeding en menseregte. Daar word vervolgens stilgestaan by die vraag in watter mate die skool al leerlinge teen St. 10 al bewus gemaak het van die dienste van die Staat en die verpligtinge van die indiwidu teenoor die Staat.

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

HOOFSTUK 3

ONTWERP VAN DIE VRAELYS EN DIE METODE VAN ONDERSOEK

3.1 Inleiding

Nadat daar in hoofstuk 1 en 2 'n redelike breedvoerige uiteensetting van die verpligtinge van die indiwidu en die dienste van die Staat ten opsigte van opvoeding tot menseregte gegee is, word daar in hierdie hoofstuk oorgegaan tot die bespreking van die ontwerp van die vraelys en die empiriese uitvoering van die navorsing verbonde aan hierdie studie.

3.2 Steekproef

Op'n ewekansige wyse is vier en twintig skole uit vier en vyftig skole in die ondersoek betrek. Daar is gestratifiseer ten opsigte van taal in 'n verhouding van Afrikaans:Engels van 1:1. Daar is besluit op 10 Afrikaanse hoërskole en 10 Engelse hoërskole wat geressorteer het onder die departement Onderwys en Kultuur van die Volksraad asook 2 Afrikaanse en 2 Engelse hoërskole wat geressorteer het onder die gewese Raad van Verteenwoordigers uit die Witwatersrand streek.

Die universum is bepaal as die Witwatersrand vanaf Westonarea tot Springs met inagneming van die uitvoerbaarheid, koste, tyd en praktiese oorwegings daaraan verbonde. Die ondersoek span was genoodsaak om slegs St. 10-leerlinge en die onderwysers en onderwyseresse van die getrekte skole by die ondersoek te betrek. Dit sou moontlik wees om die totale populasie in die ondersoek te betrek, maar aangesien 'n verteenwoordigende steekproef van die populasie die moontlikheid daarstel om 'n redelik getroue weergawe van die mening van die respondente te bekom, is op die steekproeftrekking van die verskillende skole besluit. So is ook op die trekking van een klas per getrekte skool besluit.

3.3 Identifisering van die respondente/Ondersoekgroepe

Die respondent wat geïdentifiseer is, moes 'n relevante uitspraak kon lewer oor die mate waarin die skoolkinders teen St. 10 al daarop gewys is dat 'n indiwidu regte en verpligtinge het teenoor die Staat. Daar is besluit op die St. 10-leerlinge en onderwysers omdat hulle die persone is wat al 'n redelike beeld het betreffend "hoeveel" leerlinge weet van die indiwidu teen ongeveer die tyd wanneer hulle die skool verlaat. Matriekleerlinge is persone wat besig is om hulle skoolloopbaan af te sluit en hulle sal beweeg in 'n arbeidsveld of studierigting wat baie vereistes aan hulle sal stel.

Hulle is die persone wat die beste uitspraak sal kan lewer oor die verskillende fasette rakend opvoeding en menseregte soos dit tydens hulle skoolloopbaan aan hulle oorgedra is.

3.4 Die Navorsingsinstrument

3.4.1 Vraelysontwerp

Die vraelys vir die ondersoek is ontwerp met inagneming van opvoedkundige beginsels en dit bevat agt en sewentig vrae wat die hele projek (en al die subprojekte) dek. Gemelde vrae is saamgestel na aanleiding van die aspekte wat aan die hand van 'n literatuurstudie na vore gekom het. Die vraelys is ook opgestel om 'n breë perspektief van fasette wat menseregte beïnvloed, te laat figureer. 'n Vraelys het geblyk die aangewese keuse te wees. Die volgende ses vrae word gemotiveer deur die tema, Opvoeding en menseregte - die dienste van die Staat en die verpligtinge van die indiwidu teenoor die Staat.

Vraag 1

In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat 'n mens belasting moet betaal?

Die vraag probeer vasstel in watter mate die St. 10-leerlinge bewus gemaak is dat die indiwidu belastingpligtig is. Verskillende belasting soos in 2.15 bespreek, word hier onder die vergrootglas geplaas.

Vraag 13

In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat die landswette gehoorsaam moet word?

Vraag dertien is daarop gemik om vas te stel of matriekleerlinge daarvan bewus gemaak is dat hulle die landswette gehoorsaam moet wees. Die noodsaaklikheid van die vraag is onder 2.4 breedvoerig bespreek.

Die respondent lewer ook 'n bydrae om deur sy antwoord die relevansie in die konkretisering van gehoorsaamheid van landswette soos in die handves van menseregte voltrek word, gedurende die voltooiing van die vraag te evalueer (vergelyk 2.4).

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

Vraag 25

In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (byvoorbeeld, deur effektiewe polisiëring)?

Vraag vyf en twintig is gestel om vas te stel in watter mate leerlinge teen ongeveer die tyd wanneer hulle hul skoolloopbane beëindig, bewus gemaak is dat hulle op die beskerming van die Staat aanspraak kan maak (Vergelyk 2.3 en 2.12).

Vraag 36

In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (byvoorbeeld, basiese gesondheidsdienste)?

Onder vraag ses en dertig word die respondent se denkvermoë geprikkel om te dink oor die verskillende dienste wat die Staat aan sy burgers moet lewer. Die vraag kan die respondent ook lei aangaande sy toekomstige beroep of toekomstige studierigting (vergelyk 2.13).

Vraag 48

In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat 'n mens sekere administratiewe pligte het, byvoorbeeld, om geboortes en sterftes te registreer of om 'n motorvoertuig te lisensieer?

Die administratiewe pligte van die indiwidu word in vraag agt en veertig onder die aandag van die respondent gebring want hy is op die weg na volwassenheid. Hier kan hy 'n oordeel vel oor die administratiewe pligte waarvan die skool die indiwidu al bewus gemaak het teen ongeveer die tyd wanneer hy/sy skool verlaat (vergelyk 2.6).

Vraag 60

In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (ongeskiktheid of ouderdom)?

In vraag sestig word daarop gelet in watter die mate kind deur die skool daarvan bewus gemaak is dat as hy as landsburger ongeskik verklaar word deur 'n distriksgeneesheer of 'n sekere ouderdom bereik het, hy/sy geregtig is om aansoek te doen vir 'n pensioen, ongeskiktheids of ouderdom (vergelyk 2.14).

3.4.2 Biografiese gegewens rakende respondente

Biografiese besonderhede van die respondent is ingewin om spesifieke groepe daar te stel waardeur vergelykings ten opsigte van menseregte van groepe bepaal kan word. Hierdie biografiese besonderhede sluit die volgende in: geslag, beroep, ouderdom, moedertaal, onderrigtaal/medium, godsdienstige verbintenis, onderwyskwalifikasies, onderwyservaring en nuusgebeure.

Die vraelys wat gemik is op standerd tien leerlinge met insette van die betrokke onderwysers is voorberei vir voltooiing gedurende Maart 1994. Onderwysers het in hierdie stadium alreeds die klasaktiwiteite, leerlinghandelinge van die vorige jare geperseptualiseer en die meerderheid kon dus vanuit 'n gevestigde perspektief op die vrae in die vraelys reageer.

Die vraelys as meetinstrument het die volgende voordele (RAU, 1984:38):

* Relatiewe lae koste.
* Groot groepe kan betrek word.
* Informasie kan maklik geïnterpreteer word.
* Elke vraag word beantwoord.

3.5 Betroubaarheid van die vraelys

Die betroubaarheid van 'n meetinstrument verwys na die konsekwentheid waarmee dit meet wat dit veronderstel is om te meet, (Huysamen, 1986:23) Dit bring mee dat daarop staatgemaak kan word (vergelyk Gouws, 1979:35). Uit die respondente se antwoorde kan afgelei word dat die vraelys wat gebruik is, wel betroubaar is.

3.6 Die Ontwerp van 'n SKALINGSTEGNIEK

Die skalingstegniek is gekies op grond van die volgende voordele verbonde daaraan:

* Elke vraag kan op eie meriete deur die respondent geweeg word.

* Hierdie skalingstegniek is gekies aangesien die gebruik van 'n groter spektrum van statistiese tegnieke daardeur moontlik is.

* 'n Vyfpuntskaal is gekies aangesien respondente daardeur in staat gestel word om 'n redelike fyn nuanses van hulle oordele uit te spreek.

* Al die vrae is in dieselfde formaat geformuleer en dieselfde ankerpunte is telkens vir elke vraagitem gekies, omdat die respondent dit makliker sal verstaan.

* Respondente kan hul oordele uitspreek vanaf 'n nulpunt,op 'n skaal van ''glad nie'' tot '''n hoë mate''.

3.7 Die Empiriese ondersoek

3.7.1 Verlof vir die ondersoek

Die hoofde van die gekose skole is genader en hulle vrywillige samewerking is verkry. Die vraelyste is deur 'n lid van die projekspan aan die hoof van die skool besorg vir uitdeling aan die betrokke St. 10-klas en aan alle onderwysers. 'n Datum is bepaal waarop die voltooide vraelyste weer afgehaal sou word by die skool.

3.7.2 Die verloop van die ondersoek

In die algemeen is goeie samewerking van die leerlinge, onderwysers en hoofde verkry. In enkele gevalle was dit nie moontlik om die data by die geselekteerde skole in te samel nie as gevolg van 'n verskeidenheid van omstandighede. 'n Volgende skool is dan ewekansig getrek vanuit die spesifieke stratum.

3.7.3 Verwerking van data

Getallegewys is eenduisend ses honderd vyf en dertig vraelyste uitgedeel.

Eenduisend vier honderd en twee vraelyste is terug ontvang dit wil sê ses en tagtig persent. By ontvangs van die vraelyste is elke vraelys vir bruikbaarheid en volledigheid gekontroleer. Nege en veertig vraelyste was onbruikbaar weens onvolledigheid. Ses honderd en veertig van die onderwysers se vraelyste en sewehonderd-en-dertien van die leerlinge se vraelyste was bruikbaar.

Hierna is die response op die rekenaar ingesleutel en die statistiese verwerking is deur die Statistiese konsultasiediens by RAU verwerk. Voordat verwerkings gedoen is, is die data eers ontfout.

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

3.8 Hipoteses

In hoofstuk 4 sal die hipoteses vir elkeen van die items wat in hierdie ondersoek gebruik word, volledig gestel word.

3.9 Samevatting

In hierdie hoofstuk is aandag geskenk aan die ontwerp en verloop van die empiriese navorsing. Die verkreë resultate en die wyse van verwerking van hierdie gegewens word in die volgende hoofstuk bespreek.

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

4.1 Inleiding

In hoofstuk 2 is 'n teoretiese studie gemaak van 'n aantal handveste van menseregte om uit te lig watter dienste deur die Staat gelewer word en watter regte en verpligtinge die indiwidu en die Staat teenoor mekaar het. In hoofstuk 3 is die navorsingsontwerp en die navorsingsvraelys gestel. Daar word voortgegaan om die verloop van die empiriese analise te bespreek. Hipoteses word eers gestel wat verband hou met die ondersoek. Daarna word die hipoteses getoets deur statistiese ontleding van die data.

4.2 Beskrywende Analise

4.2.1 'n Beskrywende analise rakend die biografiese besonderhede

Uit 'n totaal van 1 353 respondente was 515 (38%) mans teenoor 838 (62%) dames. Die respondente het ook bestaan uit 640 (47%) onderwysers en 713 (53%) matrikulante. Die grootste hoeveelheid respondente 1 153 (85%) was verbonde aan 'n Christelike kerk. Ten opsigte van die onderwysers se kwalifikasie beskik 252 (40%) onderwysers oor'n onderwysdiploma en 223 (35%) oor'n nagraadse kwalifikasie. Die Afrikaanssprekende respondente was in die meerderheid (61%) teenoor die Engelssprekendes (39%).

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

Verder het dit aan die lig gekom dat slegs 36 (5%) van die totale 713 matrikulante deur iemand anders as hulle ouers versorg word.

Ten opsigte van die onderwysers se ouderdomme het 267 onderwysers (42%) in die kategorie 26 to 35 jaar geval. Die kleinste groep van 102 onderwysers (16%) het in die kategorie ouer as 46 jaar geval.

Wat die betrokkenheid van die respondente by nuusgebeure betref het dit geblyk dat radionuus deur 41% van die respondente en TV-Nuus deur 42% van die respondente vir die voorafgaande week gekyk of geluister is. TV-Nuus blyk die gewildste manier te wees waarop informasie op hierdie gebied bekom word. Slegs 91 (7%) respondente het glad nie TV-Nuus gekyk nie en 16% het glad nie na radionuus geluister nie.

Wat koerant lees betref het 454 (34%) respondente 1-2 keer daardie voorafgaande week koerant gelees terwyl 188 (14%) nie koerant gelees het nie. Wat vakgebiede betref is die grootste hoeveelheid onderwysers betrokke by die onderrig van tale en die natuurwetenskappe, onderskeidelik 32% en 27%. Ten opsigte van onderwyservaring het die meeste onderysers (54%) tien jaar of minder onderwyservaring. 46% van die onderwysers het 11 jaar en meer ervaring gehad.

4.3 Geldigheid

Die items is voorgelê aan 'n Regsgeleerde en Politieke wetenskaplike om die siggeldigheid te bevestig van die vraelys en dit is goedgekeur deur albei.

4.4 Hipotesestelling

In hierdie ondersoek word hipoteses gestel ten opsigte van die 6 items (gesamentlik) aangaande die dienste van die Staat en die verpligtinge van die indiwidu teenoor die Staat as aspek van opvoeding tot menseregte. Die hipoteses is geformuleer in ooreenstemming met die statistiese tegnieke wat gebruik sal word om die data te ontleed en die hipoteses aan te toets. By die vergelyking van twee groepe is meerveranderlike verskille deur middel van Hotteling se T-kwadraattoets op al 6 items gesamentlik ondersoek (Finn, 1974:315).

Waar statisties beduidende meerveranderlike verskille gevind is, is enkelveranderlike verskille verder ondersoek deur gebruik te maak van die student se t-toets (Tabel 4.1).

Wanneer drie of meer groepe vergelyk word, is meer veranderlike verskille gesamentlik ondersoek met behulp van 'n eenrigting MANOVA (Meerveranderlike Analise van Variansie). In gevalle waar meerveranderlike verskille voorgekom het is enkel veranderlike verskille deur middel van ANOVA (Analise van Variansie) en die Scheffé-toets ondersoek. Waar statisties beduidende verskille te vinde is word die Scheffé-toets gebruik om aan te toon tussen welke twee groepe daar statisties beduidende verskille is (paarsgewys vergelyk). Dit is toegepas ten opsigte van die genoemde ses items van die dienste van die Staat en die indiwidu se verpligtinge teenoor die Staat. Hierdie hipoteses verskyn in Tabel 4.2.

Hierdie twee stelle hipoteses dek die ontledings van die empiriese data van al die tabelle wat verder in hierdie verslag voorkom.

4.5 'n Beskrywende analise van opvoeding tot menseregte: die dienste van die Staat en die verpligtinge van die indiwidu teenoor die Staat word eerstens aangebied om aan te toon hoe die sestal items deur die totale respondente in rangorde geskaal is.

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

TABEL 4.1

ALGEMENE HIPOTESE TEN OPSIGTE VAN MEERVERANDERLIKE EN ENKELVERANDERLIKE GETOETS MET HOTTELING SE T-KWADRATE EN STUDENTE

Dimensie	Veranderlike	Simbool	Beskrywing	Toets
Meerveranderlike analise	Groepe (leerlinge en hoedanigheid, ouderdom, kerkverwant, onderwyskwalifikasie, voogde taal, onderrrigtaal	H_oT	Die vektore van die gemiddelde itemtelling van die vergelykte tweegroepe verskil nie statisties beduidend van mekaar ten opsigte van: * belastingpligtigheid en * landswette gehoorsaamheid en * aanspraak op beskerming en * die Staat se dienste en * administratiewe pligte en * pensioen geregtigheid gesamentlik getoets nie.	Hotteling se T-kwadrant
		H_aT	Die vektore van die gemiddelde vergelykte twee groepe verskil statisties beduidend van mekaar * items soos in H_oT vervat gesamentlik getoets.	
Enkelveranderlike analise	Groepe (Leerlinge en hoedanigheid, ouderdom, onderwyskwalifikasie, voogde	H_oT	Die gemiddelde itemtelling van die vergelykte tweegroepe verskil nie statisties beduidend van mekaar ten opsigte van elk van die volgende items nie: * belastingpligtigheid en * landswette gehoorsaamheid en * aanspraak op beskerming en * die Staat se dienste en * administratiewe pligte en * pensioen geregtigheid.	Student t-toets
		H_at 1	Die gemiddelde itemtelling van die eerste groep is statisties beduidend hoër as die tweede groep ten opsigte van elk van die volgende items: * Items soos in H_ot vervat.	
		H_at 2	Die gemiddelde itemtelling van die eerste groep is statisties beduidend laer as die tweede groep ten opsigte van elk van die volgende items: * Items soos in H_ot.	

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

TABEL 4.2

ALGEMENE HIPOTESE TEN OPSIGTE VAN DRIE OF MEER VERANDERLIKE EN ENKELVERANDERLIKE GROEPE GETOETS MET MANOVA, ANOVA EN SCHEFFé

Dimensie	Veranderlike	Simbool	Beskrywing	Toets
Meerveranderlike analise	Ouderdom, onderrigtaal, nuusgebeure, onderwyservaring, onderwyskwalifikasie	H_oM	Die vektore van die gemiddelde itemtelling van die vergelykte groepe (meer as twee) verskil nie statisties beduidend van mekaar * belastingpligtigheid en * landswette gehoorsaamheid en * aanspraak op beskerming en * die Staat se dienste en * administratiewe pligte en * pensioen geregtigheid gesamentlik getoets nie.	Eenrigting MANOVA
		H_aM	Die vektore van die gemiddelde vergelykte twee groepe verskil statisties beduidend van mekaar ten opsigte van hul: * items soos in H_oT vervat gesamentlik getoets	
Enkel veranderlike analise	Ouderdom, onderrigtaal, nuusgebeure, onderwyservaring, onderwyskwalifikasie	H_oA	Die gemiddelde itemtelling van die vergelykte tweegroepe verskil nie statisties beduidend van mekaar ten opsigte van elk van die volgende items nie: * belastingpligtigheid en * landswette gehoorsaamheid en * aanspraak op beskerming en * die Staat se dienste en * administratiewe pligte en * pensioen geregtigheid.	Eenrigting ANOVA
		H_aA	Die gemiddelde itemtelling van die vergelykte groepe (meer as twee) verskil statisties beduidend van mekaar ten opsigte van elk van die volgende items: * Items soos in H_oA vervat.	
		H_oS	Die gemiddelde itemtelling van die vergelykte groepe paarsgewys vergelyk ten opsigte volgende items: * Items soos in H_oA vervat, verskil nie statisties beduidend nie.	SCHEFFé
		H_aS1	In die paarsgewyse vergelykings van die vergelykte groepe is die gemiddelde itemtelling van die eerste groep in vergelyking met die tweede groep statisties beduidend hoër ten opsigte van: * Items soos in H_oA vervat.	
		H_aS2	In die paarsgewyse vergelykings van die vergelykte groepe, is die gemiddelde itemtelling van die eerste groep in vergelyking met die tweede groep statisties beduidend laer ten opsigte van: * Items soos in H_oA vervat.	

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

TABEL 4.3

GEMIDDELDES EN RANGORDE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT (N = 1 353)

ITEM	GEMIDDELDE	STANDAARD-AFWYKING	RANGORDE
In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat:			
13. Die landswette gehoorsaam moet word?	4,21	1,06	1
36. Die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	3,55	1,29	2
48. 'n Mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer, om 'n motorvoertuig te lisensieër)?	3,51	1,41	3
25. 'n Mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?	3,36	1,32	4
60. 'n Mens as landsburger op 'n pensioen geregtig is (ongeskiktheid of ouderdom)?	3,30	1,43	5
1. 'n Mens belasting moet betaal?	2,79	1,31	6
TOTAAL: 6 items gesamentlik	20.72	7,82	

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

Item 13 wat betrekking het op landswettegehoorsaamheid word die hoogste geskaal, naamlik 4,21. Die afleiding word gemaak dat indiwidue se gehoorsaamheid aan landswette die samelewing positief beïnvloed betreffend opvoeding tot menseregte. Item 48 kan beskou word as 'n uitvloeisel van die indiwidu se verpligtinge teenoor die Staat, dit wil sê geboortes en sterftes registreer en motorvoertuig lisensieer. Hierdie item word derde geskaal, naamlik 3,51. Die belangrikheid van hierdie item kan afgelei word uit die punt wat die respondente daaraan toegeken het.

Dienslewering deur die Staat (item 36) word as tweede hoogste geskaal met 'n gemiddelde punt van 3,55. Dienslewering deur die Staat word deur die respondente beskou as 'n kardinale faktor van menseregte.
Aanspraak op beskerming deur die indiwidu (item 25) word op 'n skaalpunt van 3,36 vierde geplaas. Dit blyk dus dat die respondente beskerming deur die Staat as redelik belangrik beskou en dat matriekleerlinge in 'n hoë mate hiervan bewus gemaak is.

Item 60 is die tweede laagste deur die respondente geskaal (gemiddelde skaaltelling 3,30). Nogtans beskou respondente dit belangrik dat leerlinge teen matriek al bewus gemaak is van ongeskiktheids- en ouderdompensioen.

Item 1, belastingverpligting, word laag geskaal, naamlik 2,79. Volgens die skaling van die respondente kan afgelei word dat die skool leerlinge teen St.10 betreklik min daarvan bewus gemaak het dat as 'n persoon 'n inkomste verdien hy/sy 'n belastingpligtige word.

Aangesien daar aan die 6 items (volgens hulle gemiddelde skaaltellings) 'n rangorde toegeken is, kan Tabel 4.3 die indruk skep dat item 60 en veral item 1 nie belangrik is wanneer 'n persoon kyk na pensioengeregtigheid en belastingpligtigheid van landsburgers met betrekking tot die mate waarin St. 10-leeringe hiervan bewus gemaak is deur die skool. Dit is egter nie die geval nie omdat al 6 items oor redelike hoë skaalgemiddeldes (tussen 2,79 en 4,21) beskik. Hierdie hoë skaalgemiddeldes beklemtoon (volgens mening van die respondente) die "hoeveelheid" wat 'n leerling weet van die dienste van die Staat en verpligtinge van die indiwidu teen ongeveer die tyd wanneer hy/sy die skool verlaat.

4.6 VERSKILLE TUSSEN GESLAGTE (AL DIE RESPONDENTE SAAM) TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Uit Tabel 4.4 volg dit dat H_0T gehandhaaf word ten opsigte van geslag ($p = 0,064$). Geen verdere interpretasies is dus moontlik nie. Die geslagte verskil dus nie statisties beduidend nie.

TABEL 4.4

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN GESLAGTE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: GESLAG

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	HOTTELING P-WAARDE	STUDENT P-WAARDE
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	Manlik Vroulik	515 838	2,81 2,78	1,35 1,29		0,336
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	Manlik Vroulik	515 838	4,15 4,25	1,15 1,00		0,047
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak bv. deur effektiewe polisiëring?	Manlik Vroulik	515 838	3,38 3,35	1,34 1,31		0,338
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	Manlik Vroulik	515 838	3,55 3,55	1,32 1,28	0,064	0,469
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	Manlik Vroulik	515 838	3,58 3,47	1,40 1,41		0,072
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	Manlik Vroulik	515 838	3,41 3,24	1,45 1,42		0,016

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

4.7 VERSKILLE TUSSEN OUDERDOMSGROEPE VAN LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Volgens Tabel 4.1 en 4.5 word H_oT verwerp ten gunste van H_aT op die 5% peil vir al ses items (p=0.029). H_at2 word ondersteun vir al ses items en H_ot en H_at1 verwerp. Dit beteken dat die 18+ jaar ouderdomsgroep beskou dat die skool kinders teen St. 10 meer bewus gemaak het van al die items soos in H_oT vermeld dat die 15-17 jaar ouderdomsgroep. 'n Moontlike rede is dat die 18+ jaar ouderdomsgroep meer volwasse en selfstandig is as die 15-17 jaar ouderdomsgroep. Daar is dus 'n statisties beduidende verskil tussen die twee ouderdomsgroepe rakend al ses die items.

4.8 VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERS EN LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Die H_oT word verwerp ten gunste van H_aT op die 1% peil vir Tabel 4.6 H_at1 word ondersteun en H_ot verwerp op die 1% peil vir die volgende items 1, 13 en 25. Onderwysers beweer dus dat die skool kinders teen matriek meer van die volgende sake bewus gemaak het, naamlik, belastingpligtigheid, landswetgehoorsaamheid en aanspraak op beskerming as die matrikulant self. Dit is moontlik daaraan toe te skryf dat die onderwysers dink hulle doen dit terwyl dit nie so duidelik deur die matrikulante besef is nie. Daar is dus 'n statistiese beduidende verskil tussen onderwysers en leerlinge ten opsigte van genoemde items.

4.9 VERSKILLE TUSSEN GELOOFSOORTUIGING EN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Volgens Tabel 4.7 word die nulhipotese (H_oT) verwerp ten gunste van die alternatiewe hipotese (H_at) op die 1% peil van beduidendheid (P=0,000). Dit wil tog lyk of die Christelike respondente van mening is dat die skool kinders <u>meer</u> teen standerd tien daarvan bewus gemaak het dat 'n mens aanspraak kan maak op beskerming van die Staat (item 25), meer ingelig het oor die dienste van die Staat (item 36),wat die indiwidu se administratiewe pligte (item 48) is en dat die indiwidu as 'n landsburger op 'n pensioen geregtig is (item 60).

TABEL 4.5

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN OUDERDOMSGROEPE VAN LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: OUDERDOM LEERLING

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	HOTTELING P-WAARDE	STUDENT P-WAARDE
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	15 - 17jr 18+jr	515 198	2,45 2,65	1,28 1,39		0,036 *
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	15 - 17jr 18 + jr	515 198	4,08 4,24	1,16 1,08		0,039 *
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?	15 - 17jr 18 + jr	515 198	3,16 3,45	1,39 1,38		0,005 **
					0,029 **	
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheids-dienste)?	15 - 17jr 18 + jr	515 198	3,45 3,68	1,39 1,34		0,018 *
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	15 - 17jr 18 + jr	515 198	3,42 3,76	1,54 1,40		0,002 **
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	15 - 17jr 18 + jr	515 198	3,18 3,60	1,54 1,47		0,001 **

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

TABEL 4.6

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERS EN LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: HOEDANIGHEID

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	HOTTELING P-WAARDE	STUDENT P-WAARDE
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 Onderwyser 2 Martikulant	640 713	3,11 2,51	1,24 1,32		0,000 **
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Onderwyser 2 Matrikulant	640 713	4,31 4,13	0,96 1,14		0,002 **
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak bv. deur effektiewe polisiëring?	1 Onderwyser 2 Martikulant	640 713	3,49 3,25	1,23 1,39	0,000 **	0,001 **
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheids-dienste)?	1 Onderwyser 2 Matrikulant	640 713	3,58 3,52	1,19 1,38		0,174
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 Onderwyser 2 Matrikulant	640 713	3,50 3,52	1,28 1,51		0,418
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 Onderwyser 2 Matrikulant	640 713	3,30 3,31	1,32 1,53		0,471

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

TABEL 4.7

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN GELOOFSOORTUIGINGS EN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: KERKVERWANTKSAP

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	HOTTELING P-WAARDE	STUDENT P-WAARDE
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 Christelik 2 Nie-Christelik	1153 143	2,81 2,64	1,32 1,29		0,078
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Christelik 2 Nie-Christelik	1153 143	4,22 4,20	1,07 1,04		0,409
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak bv. deur effektiewe polisiëring?	1 Christelik 2 Nie-Christelik	1153 143	3,41 3,07	1,31 1,33		0,002 **
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 Christelik 2 Nie-Christelik	1153 143	3,62 3,02	1,26 1,34	0,000 **	0,000 **
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 Christelik 2 Nie-Christelik	1153 143	3,56 3,13	1,39 1,45		0,000 **
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 Christelik 2 Nie-Christelik	1153 143	3,37 2,80	1,41 1,51		0,000 **

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

as die nie-Christen respondente. 'n Moontlike rede is dat die Christen respondente se norme en waardes hier 'n sterker invloed het as die nie-Christen respondente s'n. H_ot word verwerp ten gunste van H_at1 op die 1% peil van beduidendheid vir items 25, 36, 48 en 60. 85% van die respondente wat die vraelys beantwoord het, is Christene.

4.10 VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERS VOLGENS KWALIFIKASIEGROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Uit Tabel 4.8 kan afgelei word dat H_aT ondersteun word en dat H_oT verwerp word op die 1% peil van beduidendheid (P=0,0001).

Vir item 1 word H_at2 ondersteun en die H_ot verwerp op die 5% peil van beduidendheid (P=0,41). Gegradueerde onderwysers is van mening dat die skool kinders teen matriek meer daarvan bewus gemaak het dat 'n mens belasting moet betaal as onderwysers wie nie 'n graad het nie.

Volgens items 25, 48 en 60 volg dit dat die alternatiewe hipotese (H_at1) ondersteun word en die nulhipotese (H_ot) word verwerp. In hierdie geval is gediplomeerde onderwysers van mening dat die skool kinders meer van aanspraak op beskerming (item 25), administratiewe pligte (item 48) en pensioen - geregtigheid (item 60) bewus gemaak het.

4.11 VERSKILLE TUSSEN VOOGDE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Uit Tabel 4.9 volg dit dat die nulhipotese (H_oT) ondersteun word en geen verdere uitsprake kan aangaande hierdie veranderlike gemaak word nie.

4.12 VERSKILLE TUSSEN GESLAGSGROEPE VAN ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Volgens Tabel 4.10 word die nulhipotese (H_oT) ondersteun en daar word geen verdere uitsprake oor die veranderlike gelewer nie.

TABEL 4.8

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERS VOLGENS KWALIFIKASIEGROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: ONDERWYSKWALIFIKASIE

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	HOTTELING P-WAARDE	STUDENT P-WAARDE
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 Diploma 2 Graad +	257 382	3,00 3,17	1,26 1,21		0,041 *
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Diploma 2 Graad +	257 382	4,36 4,27	0,93 0,99		0,128
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?	1 Diploma 2 Graad +	257 382	3,60 3,41	1,25 1,20		0,030 *
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 Diploma 2 Graad +	257 382	3,61 3,57	1,26 1,14	0,001 **	0,336
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 Diploma 2 Graad +	257 382	3,69 3,38	1,28 1,27		0,001 **
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 Diploma 2 Graad +	257 382	3,47 3,18	1,40 1,26		0,004 **

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

TABEL 4.9

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN VOOGDE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: VOOGDE

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	HOTTELING P-WAARDE	STUDENT P-WAARDE
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 Ouers 2 Ander	675 36	2,51 2,53	1,32 1,36	0,407	0,476
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Ouers 2 Ander	675 36	4,15 3,89	1,12 1,30		0,087
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?	1 Ouers 2 Ander	675 36	3,23 3,47	1,39 1,40		0,157
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 Ouers 2 Ander	675 36	3,51 3,72	1,38 1,41		0,181
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 Ouers 2 Ander	675 36	3,51 3,81	1,51 1,37		0,105
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 Ouers 2 Ander	675 36	3,29 3,61	1,54 1,25		0,073

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

TABEL 4.10

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN GESLAGSGROEPE VAN ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: GESLAG T.O.V. ONDERWYSERS

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	BOTTELING P-WAARDE	STUDENT P-WAARDE
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 Manlik 2 Vroulik	180 460	3,26 3,05	1,22 1,24		0,024
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Manlik 2 Vroulik	180 460	4,27 4,32	1,05 0,93		0,270
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?	1 Manlik 2 Vroulik	180 460	3,64 3,43	1,18 1,24		0,028
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 Manlik 2 Vroulik	180 460	3,57 3,59	1,19 1,19	0,051	0,436
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 Manlik 2 Vroulik	180 460	3,61 3,46	1,24 1,30		0,103
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 Manlik 2 Vroulik	180 460	3,39 3,26	1,29 1,34		0,130

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY JOHANNESBURG

4.13 VERSKILLE TUSSEN AFRIKAANS- EN ENGELSSPREKENDE ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDIONG TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Uit Tabel 4.11 volg dit dat die nulhipotese H_oT verwerp word ten gunste van H_aT op die 1% beduidendheidspeil. Verder word H_ot ten gunste van H_at1 op die 1% beduidendheidspeil verwerp. Daar is dus 'n statistiese beduidende meerveranderlike verskil tussen Afrikaanse onderwysers en Engelse onderwysers ten opsigte van die ses items gesamentlik vergelyk. Op die enkelveranderlike vlak is daar statisties beduidende verskille tussen die Afrikaanse onderwysers se beoordeling van of die skool kinders teen standerd tien meer bewus gemaak het van al die aspekte. Die Afrikaanssprekende onderwysers meen deurgaans dat hulle die kinders meer bewus gemaak het van hierdie mensereg.

4.14 VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERS MET CHRISTELIKE OORTUIGING EN DIÉ 'N MET ANDER GELOOFSOORTUIGING TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE TEENOOR DIE STAAT

Uit die vergelyking van die skaaltellings van die Christenonderwysers en nie-Christen-onderwysers volg dit uit Tabel 4.12 dat H_ot op die 1% beduidendheidspeil ten gunste van H_aT verwerp word. Die enkel veranderlike hipotese H_ot word ten gunste van H_at1 op die 1% beduidendheidspeil verwerp vir items 25, 36, 48 en 60, en vir item 13 op die 5% beduidendheids verwerp. Christen-onderwysers maak dus feitlik deurgaans leerlinge meer van hierdie aspek van menseregte bewus as nie-Christen onderwysers.

4.15 VERSKILLE TUSSEN SEUNS EN DOGTERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Volgens Tabel 4.13 volg dit dat H_oT ondersteun word en geen verdere uitsprake kan aangaande hierdie veranderlike gemaak word nie.

4.16 VERSKILLE TUSSEN TAALGROEPE VAN LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE

Volgens Tabel 4.14 word H_oT verwerp ten gunste van HaT op die 1% peil en H_ot en H_at2 verwerp ten gunste van H_at1 - ook op die 1% peil. Afrikaanssprekende leerlinge is van mening dat die skool leerlinge teen standerd tien <u>meer</u> van die dienste van die Staat (byvoorbeeld, basiese gesondheidsdienste) bewus gemaak het as Engelssprekende leerlinge.

TABEL 4.11

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN AFRIKAANS- EN ENGELSSPREKENDE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: TAAL ONDERWYSERS

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	HOTTELING P-WAARDE	STUDENT P-WAARDE
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens moet belasting betaal?	1 Afri. Onderwysers 2 Eng. Onderwysers	414 212	3,22 2,92	1,29 1,12		0,002 **
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Afri. Onderwysers 2 Eng. Onderwysers	414 212	4,38 4,17	0,97 0,94		0,006 **
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?	1 Afri. Onderwysers 2 Eng. Onderwysers	414 212	3,66 3,17	1,23 1,15		0,000 **
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 Afri. Onderwysers 2 Eng. Onderwysers	414 212	3,81 3,14	1,14 1,16	0,000 **	0,000 **
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 Afri. Onderwysers 2 Eng. Onderwysers	414 212	3,70 3,13	1,25 1,27		0,000 **
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 Afri. Onderwysers 2 Eng. Onderwysers	414 212	3,50 2,91	1,30 1,29		0,000 **

*	5%- Beduidend op die 1% peil
**	1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG
RANDSE AFRIKAANSE UNIVERSITEIT 1996 -08- 14

TABEL 4.12

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERS MET 'N CHRISTELIKE OORTUIGING EN DIE MET 'N ANDER GELOOFSOORTUIGING TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE:
DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: KERKVERWANTSKAP T.O.V. ONDERWYSERS

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	HOTTELING P-WAARDE	STUDEN P-WAAR
Vraag 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 Christelik 2 Nie-Christelik	561 63	3,14 2,92	1,24 1,26		0,096
Vraag 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Christelik 2 Nie-Christelik	561 63	4,34 4,06	0,94 1,08		0,014
Vraag 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?	1 Christelik 2 Nie-Christelik	561 63	3,57 2,90	1,21 1,21		0,000
					0,000 **	
Vraag 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 Christelik 2 Nie-Christelik	561 63	3,66 2,95	1,17 1,17		0,000
Vraag 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese	1 Christelik 2 Nie-Christelik	561 63	3,58 3,03	1,26 1,26		0,000
Vraag 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 Christelik 2 Nie-Christelik	561 63	3,39 2,62	1,30 1,29		0,000

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

TABEL 4.13

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN SEUNS EN DOGTERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: GESLAG T.O.V. LEERLINGE

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	HOTTELING P-WAARDE	STUDENT P-WAARDE
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 Manlik 2 Vroulik	335 378	2,57 2,46	1,35 1,29		0,128
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Manlik 2 Vroulik	335 378	4,09 1,08	1,20 1,08		0,169
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?	1 Manlik 2 Vroulik	335 378	3,24 3,25	1,40 1,38		0,947
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 Manlik 2 Vroulik	335 378	3,54 3,50	1,38 1,38	0,290	0,329
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 Manlik 2 Vroulik	335 378	3,57 3,47	1,48 1,53		0,197
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 Manlik 2 Vroulik	335 378	3,42 3,21	1,53 1,52		0,032

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

TABEL 4.14

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN TAALGROEPE VAN LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: TAAL LEERINGE

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	HOTTELING P-WAARDE	STUDENT P-WAARDE
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 Afrikaans 2 Engels	409 252	2,46 2,47	1,33 1,28		0,462
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Afrikaans 2 Engels	409 252	4,15 4,07	1,16 1,15		1,187
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?	1 Afrikaans 2 Engels	409 252	3,26 3,21	1,39 1,42		0,332
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 Afrikaans 2 Engels	409 252	3,68 3,26	1,30 1,48	0,003 **	0,000 **
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mense sekere adminstratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 Afrikaans 2 Engels	409 252	3,57 3,32	1,49 1,54		1,018
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 Afrikaans 2 Engels	409 252	3,35 3,17	1,51 1,57		0,072

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

'n Moontlike verklaring hiervoor is dat die Afrikaanssprekende leerlinge as burgers meer van die Staat se dienste verwag as die Engelssprekende leerlinge asook moontlike kultuurverskille in dié verband.

4.17 VERSKILLE TUSSEN ONDERRIGTALE VAN LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Daar is statisties beduidende verskille op die meer veranderlike vlak tussen leerlinge wat in Afrikaans onderrig word en leerlinge wat in Engels onderrig word se beoordeling oor of die skool leerlinge meer van die dienste van die Staat bewus gemaak het teen matriek, (Tabel 4.15) H_oT word verwerp ten gunste van H_aT op die 5% peil. Verder word H_ot en H_at2 verwerp ten gunste van H_at1 op die 1% peil. Dieselfde verklaring as by die vorige tabel kan hier geld.

4.18 VERSKILLE TUSSEN GELOOFSOORTUIGINGS VAN DIE LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Uit Tabel 4.16 volg dit dat H_oT verwerp word ten gunste van H_aT op die 1% peil van beduidendheid. Verder volg dit dat vir item 36 en 60 word H_ot en H_at2 verwerp ten gunste van H_at1 vir genoemde items op die 1% peil en vir item 48 op die 5% peil van beduidendheid. Dit beteken dat die Christene glo dat leerlinge teen St. 10 meer van administratiewe pligte, pensioengeregtigheid en die Staat se dienste as die nie-Christene bewus gemaak is.

4.19 VERSKILLE TUSSEN OUDERDOMSGROEPE VAN DIE ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Uit Tabel 4.2 en 4.17 volg dit dat H_oM ten gunste van H_aM op die 5% peil verwerp word. Verder volg dit dat H_oA ten gunste van H_aA op die 5% beduidendheidspeil verwerp word vir item 13 en 25. Daar is 'n statistiese beduidende verskil tussen die onderwysers uit die vier verskillende ouderdomskategorieë ten opsigte van die aspek van opvoeding tot menseregte. Hulle verskil van mekaar ten opsigte daarvan dat die skool leerlinge teen matriek meer daarvan bewus gemaak het om landswette te gehoorsaam. (Item 13)dat skoolkinders teen standerd tien meer daarvan bewus gemaak is dat 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak. H_oS word verder ondersteun. Daar kan dus nie vasgestel word watter van die ouderdomsgroepe van mekaar verskil nie.

TABEL 4.15

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN ONDERRIGTAAL VAN LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU

X1: ONDERRIGTAAL T.O.V. LEERLINGE

ITEM	GROEPE	N	$\bar{x}$	STANDAARD AFWYKING	HOTTELING P-WAARDE	STUDENT P-WAARDE
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 Afrikaans 2 Engels	377 242	2,48 2,44	1,33 1,21		0,351
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Afrikaans 2 Engels	377 242	4,15 4,10	1,16 1,09		0,265
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?	1 Afrikaans 2 Engels	377 242	3,30 3,12	1,39 1,41		0,053
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 Afrikaans 2 Engels	377 242	3,68 3,27	1,31 1,43	0,026 *	0,000 *
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mense sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 Afrikaans 2 Engels	377 242	3,55 3,43	1,48 1,55		0,174
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 Afrikaans 2 Engels	377 242	3,37 3,17	1,49 1,54		0,058

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

TABEL 4.16

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN GELOOFSOORTUIGINGS VAN DIE LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: KERKVERWANTSKAP T.O.V. LEERLINGE

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	HOTTELING P-WAARDE	STUDENT P-WAAR
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 Christelik 2 Nie-Christelik	592 80	2,50 2,43	1,32 1,27		0,321
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St.10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Christelik 2 Nie-Christelik	592 80	4,10 4,30	1,16 1,01		0,072
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?	1 Christelik 2 Nie-Christelik	592 80	3,26 3,20	1,39 1,40		0,370
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 Christelik 2 Nie-Christelik	592 80	3,58 3,08	1,35 1,47	0,004 **	0,001
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 Christelik 2 Nie-Christelik	592 80	3,55 3,20	1,50 1,59		0,027
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 Christelik 2 Nie-Christelik	592 80	3,35 2,94	1,50 1,66		0,012

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

TABEL 4.17

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN OUDERDOMSGROEPE VAN DIE ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: OUDERDOM ONDERWYSERS

ITEM	OUDERDOM ONDERWYSERS	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	MANOVA P-WAARDE	ANOVA P-WAARDE
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 20 - 25jr 2 26 - 35jr 3 36 - 45jr 4 46 + jr	106 267 163 102	2,93 3,11 3,18 3,18	1,19 1,25 1,27 1,17		0,353
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 20 - 25jr 2 26 - 35jr 3 36 - 45jr 4 46 + jr	106 267 163 102	4,12 4,26 4,42 4,44	1,11 1,02 0,84 0,80		0,034 *
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak bv. deur effektiewe polisiëring?	1 20 - 25jr 2 26 - 35jr 3 36 - 45jr 4 46 + jr	106 267 163 102	3,24 3,45 3,66 3,62	1,18 1,27 1,15 1,23		0,030 *
					0,044 *	
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 20 - 25jr 2 26 - 35jr 3 36 - 45jr 4 46 + jr	106 267 163 102	3,43 3,57 3,72 3,56	1,16 1,22 1,62 1,15		0,257
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 20 - 25jr 2 26 - 35jr 3 36 - 45jr 4 45 + jr	106 267 163 102	3,24 3,49 3,60 3,65	1,25 1,30 1,27 1,25		0,075
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 20 - 25jr 2 26 - 35jr 3 36 - 45jr 4 46 + jr	106 267 163 102	3,12 3,44 3,29 3,16	1,38 1,26 1,28 1,46		0,110

* 5%- Beduidend op die 1% peil

** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

4.20 VERSKILLE TUSSEN ONDERRIGTALE VAN ONDERWYSERS EN LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Uit Tabel 4.18 volg dit dat H_oM ten gunste van H_aM op die 1% beduidendheidspeil verwerp word. Verder volg dit dat H_oA verwerp word ten gunste van H_aA op die 1% beduidendheidspeil vir items 25, 36, 48 en 60. H_oS word verder verwerp ten gunste van H_aS1 vir genoemde items en H_aS2 vir items 36, 48 en 60. Met die toepassing van die Scheffé-toets volg dit dat die respondente wat in Afrikaans onderrig gee en in Afrikaans onderrig ontvang statisties beduidend meer van mening is dat die skool kinders teen matriek meer daarvan bewus gemaak het dat 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (item 25). Dit kan beteken dat die onderwysers wat in Afrikaans onderrig gee 'n hegter vaderlandsliefe (patriotisme) openbaar en dat hulle sosiale agtergrond verskil van die ander twee groepe.

4.21 VERSKILLE TUSSEN KOERANTLEESGROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Volgens Tabel 4.19 kan afgelei word dat H_oM verwerp word ten gunste van H_aM op die 1% beduidendheidspeil. Verder volg dit dat H_oA verwerp word ten gunste van HaA op die 1% peil vir items 1 en 25. In die paarsgewyse vergelyking van die vergelykte groepe vir item 1 en 25 is die gemiddelde itemtelling van die eerste groep in vergelyking met die vierde groep en die tweede groep in vergelyking met die vierde groep statisties beduidend laer. Vir hierdie groepe volg dit dat H_aS2 aanvaar word en H_oS en H_aS1 word verwerp. 'n Moontlike rede hiervoor is dat hoe meer 'n persoon lees, hoe meer kennis hy opdoen aangaande item 1 (belasting verpligting) en item 25 (aanspraak op beskerming).

4.22 VERSKILLE TUSSEN RADIOLUISTERGROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Uit Tabel 4.2 en 4.20 volg dit dat die nulhipotese (H_oM) ondersteun word. Geen verdere uitsprake kan aangaande hierdie veranderlike gemaak word nie.

TABEL 4.18

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN ONDERRIGTAAL VAN ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: ONDERRIGTAAL

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	MANOVA P-WAARDE	ANOVA P-WAARDE	SCHEFF
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 Afrikaans 2 Engels 3 Afri./Engels	664 523 166	2,80 2,74 2,92	1,37 1,32 1,28		0,299	
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Afrikaans 2 Engels 3 Afri./Engels	664 523 166	4,29 4,16 4,08	1,05 1,03 1,19		0,024	
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak bv. deur effektiewe polisiëring?	1 Afrikaans 2 Engels 3 Afri/Engels	664 523 166	3,49 3,19 3,42	1,32 1,31 1,29		0,001 **	1>2
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 Afrikaans 2 Engels 3 Afri./Engels	664 523 166	3,76 3,27 3,59	1,24 1,29 1,35	0,000 **	0,000 **	1>2 2<3
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 Afrikaans 2 Engels 3 Afri./Engels	664 523 166	3,64 3,31 3,65	1,38 1,41 1,42		0,000 **	1>2 2<3
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 Afrikaans 2 Engels 3 Afri./Engels	664 523 166	3,47 3,07 3,39	1,39 1,43 1,52		0,000 **	1>2 2<3

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

TABEL 4.19

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN KOERANTLEESGROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: NUUSGEBREURE/KOERANTLEES

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	MANOVA P-WAARDE	ANOVA P-WAARDE	SCHEFFé
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 Geen (0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	188 454 429 264	2,55 2,64 2,87 3,07	1,34 1,29 1,27 1,35		0,000 **	1<4 2<4
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Geen (0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	188 454 429 264	4,18 4,20 4,21 4,25	1,11 1,03 1,07 1,09		0,878	
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?	1 Geen (0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	188 454 429 264	3,18 2,27 3,39 3,55	1,39 1,34 1,28 1,28	0,002 **	0,009 *	1<4 2<4
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 Geen (0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	188 454 429 264	3,50 3,49 3,59 3,60	1,38 1,30 1,24 1,30		0,568	
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 Geen (0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	188 454 429 264	3,36 3,44 3,55 3,63	1,48 1,41 1,37 1,40		0,126	
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 Geen (0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	188 454 429 264	3,32 3,26 3,26 3,38	1,51 1,45 1,38 1,44		0,712	

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

4.23 VERSKILLE TUSSEN TELEVISIEKYKGROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Volgens Tabel 4.21 volg dit dat H_oM ten gunste van H_aM op die 1% peil verwerp word. Verder volg dit dat H_oA ten gunste van H_aA op die 1% beduidendheidspeil verwerp word vir items 13, 48, 60 en op die 5% beduidendheidspeil vir items 1 en 25. Met die toepassing van die Scheffé-toets volg dit dat H_aS2 ondersteun word en H_oS en H_aS1 verwerp word by items 1, 48 en 60. Dit beteken dus dat dié wat baie gereeld televisie kyk meer bewus gemaak is van belasting - verpligting, administratiewe pligte, pensioen-geregtigheid as die wat nie televisie kyk nie.

4.24 VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERVARINGSGROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT (EERSTE VERDELING)

Uit Tabel 4.22 kan afgelei word dat H_oM verwerp word en H_am ondersteun word op die 1% peil van beduidendheid. Verder word H_oA verwerp ten gunste van H_aA op die 1% peil vir items 13 (landswette gehoorsaamehid) en 48 (administratiewe pligte) en op die 5% peil vir items 1 (belastingpligtigheid), 25 (aanspraak op beskerming) en 36 (die Staat se dienste). Vir items 1, 13, 25 en 48 word H_aS2 ondersteun en H_oS en H_aS1 verwerp om rede in die paarsgewyse vergelyking van die vergelykte groepe is die gemiddelde itemtelling van die jongste onderwysers in vergelyking met die oudste groep onderwysers statisties beduidend laer ten opsigte van bovermelde items. Onderwyservaring speel hier waarskynlik 'n rol.

4.25 VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERVARINGSGROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE (ESTAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT (TWEEDE VERDELING)

Uit Tabel 4.23 volg dit dat H_oM ten gunste van H_aM op die 1% peil verwerp word. Op die enkelveranderlike vak volg dit dat H_oA ten gunste van H_aA op die 1% beduidendheidspeil verwerp word vir items 13 (landswette gehoorsaamheid), 25 (aanspraak op beskerming), 48 (administratiewe pligte) en vir item 36 (die Staat se dienste) op die 5% beduidendheidspeil verwerp word. Vir items 13, 25, 36 en 48 word H_aS2 aanvaar en H_oS en H_aS1 verwerp.

Wat hierdie vier aspekte betref is dit telkens die meer ervare as die minder ervare onderwysers wat statisties beduidend meer dink dit is die skool wat die matrikulante meer hiervan bewus gemaak het.

TABEL 4.20

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN RADIO LUISTERGROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: NUUSGEBEURE/RADIO LUISTER

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	MANOVA P-WAARDE	ANOVA P-WAARDE	SCHEFFÉ
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 Geen(0)	213	2,67	1,29		0,091	
	2 1 - 2	198	2,70	1,30			
	3 3 - 6	372	2,76	1,29			
	4 7 + keer	553	2,89	1,34			
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Geen(0)	213	4,25	1,08		0,747	
	2 1 - 2	198	4,15	1,15			
	3 3 - 6	372	4,19	1,02			
	4 7 + keer	553	4,23	1,06			
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?	1 Geen(0)	213	3,35	1,30		0,203	
	2 1 - 2	198	3,19	1,31			
	3 3 - 6	372	3,33	1,33			
	4 7 + keer	553	3,42	1,33			
					0,397		
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 Geen(0)	213	3,51	1,32		0,613	
	2 1 - 2	198	3,63	1,29			
	3 3 - 6	372	3,49	1,29			
	4 7 + keer	553	3,56	1,28			
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 Geen(0)	213	3,51	1,38		0,710	
	2 1 - 2	198	3,49	1,40			
	3 3 - 6	372	3,44	1,42			
	4 7 + keer	553	3,55	1,41			
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 Geen(0)	213	3,31	1,46		0,845	
	2 1 - 2	198	3,36	1,43			
	3 3 - 6	372	3,25	1,44			
	4 7 + keer	553	3,30	1,43			

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

TABEL 4.21

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN TELEVISIE KYKGROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: NUUSGEBEURE/TELIVISIE KYK

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	MANOVA P-WAARDE	ANOVA P-WAARDE	SCHEFFè
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	91 207 470 568	2,73 2,59 2,75 2,90	1,25 1,32 1,30 1,32		0,021 *	2<4
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	91 207 470 568	3,99 4,07 4,22 4,30	1,12 1,13 1,04 1,04		0,009 **	
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	91 207 470 568	3,26 3,17 3,30 3,47	1,41 1,38 1,30 1,29	0,002 *	0,025 *	
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Stat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheids-dienste)?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	91 207 470 568	3,53 3,36 3,51 3,64	1,43 1,31 1,26 1,28		0,061	
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	91 207 470 568	3,32 3,27 3,45 3,67	1,57 1,50 1,37 1,36		0,001 **	2<4
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 Geen(0) 2 1-2 3 3 - 6 4 7 + keer	91 207 470 568	3,48 3,20 3,14 3,42			0,006 **	3<4

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY JOHANNESBURG

TABEL 4.22

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERVARINGSGROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: ONDERWYSERVARING

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	MANOVA P-WAARDE	ANOVA P-WAARDE	SCHEFFÈ
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 0 - 4 jr	170	2,94	1,18		0,036 *	1<3
	2 5 - 10 jr	178	3,05	1,27			
	3 11 + jr	292	3,24	1,24			
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 0 - 4 jr	170	4,10	1,10		0,001 **	1<3
	2 5 - 10 jr	178	4,26	1,03			
	3 11 + jr	292	4,45	0,80			
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?	1 0 - 4 jr	170	3,28	1,23		0,014 *	1<3
	2 5 - 10 jr	178	3,47	1,23			
	3 11 + jr	292	3,63	1,21			
					0,002 **		
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 0 - 4 jr	170	3,47	1,19		0,031 *	
	2 5 - 10 jr	178	3,47	1,21			
	3 11 + jr	292	3,72	1,16			
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 0 - 4 jr	170	3,30	1,28		0,008 **	1<3
	2 5 - 10 jr	178	3,43	1,33			
	3 11 + jr	292	3,67	1,23			
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 0 - 4 jr	170	3,30	1,33		0,985	
	2 5 - 10 jr	178	3,29	1,29			
	3 11 + jr	292	3,31	1,35			

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

TABEL 4.23

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERVARINGSROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: ONDERWYSERVARING

ITEM	GROEPE	N	X̄	STANDAARD AFWYKING	MANOVA P-WAARDE	ANOVA P-WAARDE	SCHEFFè
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 0 - 10jr 2 11 - 20jr 3 21 + jr	348 202 90	3,00 3,21 3,30	1,23 1,28 1,15		0,043 *	
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 0 - 10jr 2 11 - 20jr 3 21 + jr	348 202 90	4,18 4,40 4,57	1,07 0,84 0,72		0,001 **	1<2 1<3
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?	1 0 - 10jr 2 11 - 20jr 3 21 + jr	348 202 90	3,38 3,52 3,87	1,23 1,22 1,14		0,003 **	1<3
					0,000 **		
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 0 - 10jr 2 11 - 20jr 3 21 + jr	348 202 90	3,47 3,73 3,69	1,20 1,19 1,10		0,030 *	1<2
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 0 - 10 jr 2 11 - 20jr 3 21 + jr	348 202 90	3,37 3,59 3,84	1,31 1,25 1,18		0,003 **	1<3
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 0 - 10jr 2 11 - 20jr 3 21 + jr	348 202 90	3,29 3,27 3,40	1,31 1,33 1,38		0,025	

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

4.26 VERSKILLE TUSSEN KWALIFIKASIEGROEPE VAN ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Volgens Tabel 4.24 word H_oM verwerp ten gunste van H_aM op die 5% peil van beduidendheid. Verder word H_oA ondersteun en H_aA verwerp op die 5% peil vir item 1 (belastingpligtigheid) en item 60 en op die 1% peil vir item 48. By item 60 word H_oS verwerp en H_aS1 ondersteun vir die volgende: tussen onderwysers met diplomas en die met B-grade en H_aS vir onderwysers met B-grade en die met 'n nagraadse kwalifikasie ondersteun vir item 48. By item 60 word H_oS ook verwerp ten gunste van H_aS1 wanneer onderwysers met diplomas en nagraadse kwalifikasies vergelyk word.

'n Moontlike verklaring hiervoor is dat die gediplomeerde respondente meer pligsgetrou en lojaal teenoor hulle werkgewers is.

4.27 VERSKILLE TUSSEN VAKGROEPE VAN ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Uit Tabel 4.25 volg dit dat H_oM ten gunste van H_aM op die 1% peil verwerp word. Daar is 'n statisties beduidende verskil tussen die onderwysers in hierdie verband. Verder volg dit dat H_oA ten gunste van H_aA op die 1% beduidendheidspeil verwerp word vir items 1, 25 en 36.

Daar is 'n statisties beduidende verskil tussen die vakgroepe ten opsigte van item 1 (belastingpligtigheid). Die ekonomiese wetenskappe vakgroep se mening is dat die skool kinders teen matriek meer bewus gemaak het van belastingpligtigheid. 'n Moontlike rede hiervoor is dat belastingpligtigheid in die kurrikulum van die ekonomiese wetenskappe vervat is.

In die paarsgewyse vergelykings van die vergelykte groepe, Tale-vakgroep (1) en Ekonomies wetenskappe vakgroep (4), Natuurwetenskappe vakgroep (2) en Ekonomiese wetenskappe vakgroep (4), Geesteswetenskappe vakgroep (3) en Ekonomiese wetenskappe vakgroep is die gemiddelde itemtelling van die eerste groep in vergelyking met die tweede groep statisties beduidend laer. Om hierdie rede word H_aS2 ondersteun en H_oS en H_aS1 verwerp. vir die Ekonomiese wetenskappe vakgroep (4) en die Tegniese en praktiese vakgroep (5) in die paarsgewyse vergelykings van die vergelykte groepe is die gemiddelde itemtelling van die eerste groep in vergelyking met die tweede groep statisties beduidend laer.

TABEL 4.24

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN KWALIFIKASIEGROEPE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: ONDERWYSKWALIFIKASIE

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	MANOVA P-WAARDE	ANOVA P-WAARDE	SCHEFF
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 Tot Dip. (1+2+3) 2 B-Graad (4) 3 Na grds Res	257 159 223	3,00 3,04 3,27	1,26 1,19 1,22		0,043 *	
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Tot Dip. (1+2+3) 2 B-Graad (4) 3 Na grds Res	257 159 223	4,36 4,26 4,28	0,93 1,03 0,97		0,515	
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?	1 Tot Dip. (1+2+3) 2 B-Graad (4) 3 Na grds Res	257 159 223	3,60 3,47 3,37	1,25 1,23 1,19		0,126	
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 Tot Dip. (1+2+3) 2 B-Graad (4) 3 Na grds Res	257 159 223	3,61 3,55 3,57	1,26 1,16 1,13	0,022 *	0,898	
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 Tot Dip. (1+2+3) 2 B-Graad (4) 3 Na grds Res	257 159 223	3,70 3,36 3,39	1,28 1,22 1,30		0,009 **	1>2 3<1
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 Tot Dip. (1+2+3) 2 B-Graad (4) 3 Na grds Res	257 159 223	3,48 3,23 3,15	1,40 1,25 1,26		0,020 *	1>3

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

TABEL 4.25

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN VAKGROEPE VAN ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: VAKGROEPE

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	MANOVA P-WAARDE	ANOVA P-WAARDE	SCHEFFÈ
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 Tale	202	2,96	1,30		0,000 **	1<4
	2 Natwet.	172	3,04	1,20			2<4
	3 Geesteswet.	84	3,18	1,04			3<4
	4 Ekon.	78	3,80	1,10			4>5
	5 Tegnies	83	3,04	1,20			
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Tale	202	4,34	1,00		0,354	
	2 Natwet.	172	4,37	0,84			
	3 Geesteswet.	84	4,20	1,00			
	4 Ekon.	78	4,44	1,01			
	5 Tegnies	83	4,19	1,02			
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?	1 Tale	202	3,45	1,32		0,005 **	1<4
	2 Natwet.	172	3,48	1,16			
	3 Geesteswet.	84	3,48	1,02			
	4 Ekon.	78	3,99	1,20			4>5
	5 Tegnies	83	3,31	1,14			
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 Tale	202	3,48			0,003 **	1<4
	2 Natwet.	172	3,58	1,23			
	3 Geesteswet.	84	3,68	1,19			
	4 Ekon.	78	4,06	1,06			4>5
	5 Tegnies	83	3,46	1,04			
					0,002 **		
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 Tale	202	3,46	1,34		0,372	
	2 Natwet.	172	3,48	1,21			
	3 Geesteswet.	84	3,48	1,24			
	4 Ekon.	78	3,77	1,27			
	5 Tegnies	83	3,61	1,20			
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 Tale	202	3,24	1,32	0,373		
	2 Natwet.	172	3,26	1,37			
	3 Geesteswet.	84	3,42	1,13			
	4 Ekon.	78	3,55	1,36			
	5 Tegnies	83	3,40	1,28			

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

Hiervolgens word H_aS2 ondersteun vir die groepe en H_oS en H_aS1 verwerp ten opsigte van items 1 (belastingpligtigheid) en 36 (die dienste van die Staat).

In die paarsgewyse vergelykings van die vergelykte groepe, is die gemiddelde itemtelling van die Tale vakgroep (1) in vergelyking met die Ekonomiese wetenskappe vakgroep (4) statisties beduidend laer ten opsigte van item 25 (aanspraak op beskerming). Hieruit kan afgelei word dat H_aS2 ondersteun word en H_oS en H_aS1 verwerp word.

In die paarsgewyse vergelyking van die Ekonomiese wetenskappe vakgroep (4) en Tegniese en praktiese vakgroep (5) is die gemiddelde itemtelling van die eerste groep in vergelyking met die tweede groep statisties beduidend hoër ten opsigte van items 25 (aanspraak op beskerming) en 36 (die dienste van die Staat). hiervoor word H_aS1 ondersteun en H_oS en H_aS2 verwerp.

4.28 VERSKILLE TUSSEN ONDERRIGTALE VAN DIE ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING VAN MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Volgens Tabel 4.26 word H_oM verwerp ten gunste van HaM op die 1% beduidendheidspeil. Daar is statisties beduidende verskille tussen die drie onderrigtaalgroepe. Verder word H_oA verwerp ten gunste van H_aA op die 1% peil van beduidendheid vir items 13,25,36,48 en 60. Die Scheffé-toets toon dat H_oS ten gunste van HaS1 verwerp word vir items 13, 25, 36, 48 en 60.

Vir item 13 (landswette gehoorsaamheid) is die onderwysers wat in Afrikaans onderrig se itemtelling hoër as die onderwysers wat in Engels onderrig en as die wat in Afrikaans/Engels onderrig.

Uit items 25 (aanspraak op beskerming), 36 (die Staat se dienste), 48 (administratiewe pligte) en 60 (pensioengeregtigheid) kan afgelei word dat die onderwysers wat in Afrikaans onderrig 'n hoër itemtelling behaal het as die onderwysers wat in Engels onderrig en Afrikaans/Engels onderrig.

4.29 VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERS WAT KOERANT LEES EN DIÉ WAT NIE KOERANT LEES NIE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Uit Tabel 4.27 volg dit dat die nulhipotese (H_oM) ondersteun word en geen verdere uitsprake kan aangaande hierdie veranderlike gemaak word nie.

4.30 VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERS WAT RADIO LUISTER EN DIÉ WAT NIE RADIO LUISTER NIE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Volgens Tabel 4.28 word die nulhipotese (H_oM) aanvaar en kan daar geen verdere uitsprake oor die veranderlike gelewer word nie.

4.31 VERSKILLE TUSSEN ONDERWYSERS WAT TELEVISIE KYK EN DIÉ WAT NIE TELEVISIE KYK NIE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Volgens Tabel 4.29 volg dit dat die nulhipotese (H_oM) aanvaar word en geen verdere uitsprake kan aangaande hierdie veranderlike gemaak word.

4.32 VERSKILLE TUSSEN LEERLINGE WAT KOERANT LEES EN DIÉ WAT NIE KOERANT LEES NIE TEN OPSIGTE VAN MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Uit Tabel 4.30 volg dit dat die nulhipotese (H_oM) ondersteun word en geen verdere uitsprake kan aangaande hierdie veranderlike gemaak word nie.

4.33 VERSKILLE TUSSEN LEERLINGE WAT RADIO EN DIÉ WAT NIE RADIO LUISTER NIE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Volgens Tabel 4.31 word die nulhipotese (H_oM) aanvaar en kan daar geen verdere uitsprake oor die veranderlike gelewer word nie.

4.34 VERSKILLE TUSSEN LEERLINGE WAT TELEVISIE KYK EN DIÉ WAT NIE TELEVISIE KYK NIE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN DIE VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

Volgens Tabel 4.32 volg dit dat die nulhipotese (H_oM) aanvaar word en geen verdere uitsprake kan aangaande hierdie veranderlike gemaak word nie.

4.35 Samevatting

In hierdie hoofstuk is die navorsingsontwerp wat gevolg is sowel as die resultate wat behaal is, uiteengesit. In hoofstuk 5 word 'n samevatting van die studie gegee asook die gevolgtrekkings waartoe gekom is. Enkele implikasies vir opvoeding tot menseregte, leemtes van die ondersoek en aanbevelings vir verdere navorsing word verstrek.

TABEL 4.26

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN ONDERRIGTAAL VAN DIE ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU

X1: ONDERRIGTAAL

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	MANOVA P-WAARDE	ANOVA P-WAARDE	SCHEFFè
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 Afrikaans 2 Engels 3 Afri./Engels	287 281 72	3,23 2,99 3,07	1,30 1,17 1,19		0,076	
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Afrikaans 2 Engels 3 Afri./Engels	287 281 72	4,47 4,21 4,00	0,86 0,96 1,22		0,000 **	1>2 1>3
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak(bv. deur effektiewe polisiëring)?	1 Afrikaans 2 Engels 3 Afri./Engels	287 281 72	3,73 3,25 3,50	1,18 1,21 1,29		0,000 **	1>2
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 Afrikaans 2 Engels 3 Afri./Engels	287 281 72	3,87 3,27 3,68	1,13 1,15 1,27	0,000 **	0,000 **	1>2 2<3
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 Afrikaans 2 Engels 3 Afri./Engels	287 281 72	3,76 3,21 3,65	1,23 1,27 1,30		0,000 **	1>2 2<3
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburgers op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 Afrikaans 2 Engels 3 Afri./Engels	287 281 72	3,59 2,98 3,39	1,25 1,33 1,35		0,000 **	1>2

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

TABEL 4.27

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN KOERANTLEES VAN ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: NUUSGEBEURE: KOERANTLEES T.O.V. ONDERWYSERS

ITEM	GROEPE	N	X̄	STANDAARD AFWYKING	MANOVA P-WAARDE	ANOVA P-WAARDE	SCHEFFè
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	68 179 214 174	2,94 3,02 3,15 3,17	1,36 1,19 1,21 1,26		0,431	
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	68 179 214 174	4,29 4,32 4,31 4,28	0,98 0,88 0,96 1,05		0,986	
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	68 179 214 174	3,53 3,43 3,47 3,53	1,24 1,16 1,26 1,25		0,857	
					0,362		
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	68 179 214 174	3,74 3,62 3,54 3,54	1,23 1,09 1,15 1,30		0,063	
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	68 179 214 174	3,56 3,40 3,53 3,54	1,31 1,22 1,25 1,38		0,664	
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid en ouderdom)?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	68 179 214 174	3,68 3,24 3,28 3,21	1,32 1,29 1,29 1,39		0,080	

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

TABEL 4.28

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN RADIO LUISTER VAN ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

XI: NUUSGEBEURE: RADIO LUISTER T.O.V. ONDERWYSERS

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	MANOVA P-WAARDE	ANOVA P-WAARDE	SCHEFFè
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	92 63 155 325	3,03 3,13 3,03 3,14	1,23 1,20 1,19 1,27		0,768	
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	92 63 155 325	4,38 4,29 4,24 4,31	0,97 1,01 0,91 0,98		0,721	
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	92 63 155 325	3,47 3,35 3,32 3,59	1,19 1,15 1,24 1,24		0,104	
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	92 63 155 325	3,55 3,57 3,45 3,66	1,32 1,15 1,11 1,18	0,767	0,365	
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	92 63 155 325	3,47 3,27 3,47 3,56	1,27 1,32 1,91 1,32		0,398	
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	92 63 155 325	3,35 3,30 3,22 3,31	1,31 1,20 1,39 1,32		0,879	

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

TABEL 4.29

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN TELEVISIE KYK VAN ONDERWYSERS TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: NUUSGEBEURE/TELEVISIE KYK T.O.V. ONDERWYSERS

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	MANOVA P-WAARDE	ANOVA P-WAARDE	SCHEFFè
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	26 52 210 347	2,85 3,15 3,08 3,12	1,12 1,23 1,19 1,27		0,724	
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	26 52 210 347	4,12 4,15 4,29 4,35	0,91 0,96 0,95 0,98		0,383	
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	26 52 210 347	3,50 3,21 3,40 3,57	1,30 1,26 1,19 1,23		0,137	
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	26 52 210 347	3,31 3,54 3,52 3,65	1,44 1,08 1,10 1,23	0,279	0,369	
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	26 52 210 347	3,23 3,31 3,40 3,61	1,51 1,35 1,23 1,28		0,114	
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	26 52 210 347	3,42 3,31 3,09 3,40	1,17 1,32 1,33 1,32		0,058	

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

TABEL 4.30

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN KOERANTLEES VAN DIE LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: NUUSGEBREURE/KOERANTLEES T.O.V. LEERLINGE

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	MANOVA P-WAARDE	ANOVA P-WAARDE	SCHEFFè
VRAAG 1	1 Geen (0)	120	2,33	1,28		0,007	1<4
In watter mate het die skool kinders	2 1 - 2	275	2,40	1,29			2<4
teen St. 10 al daarop gewys dat:	3 3 - 6	215	2,58	1,27			
'n mens belasting betaal?	4 7 + keer	90	2,89	1,49			
VRAAG 13	1 Geen (0)	120	4,11	1,18		0,940	
In watter mate het die skool kinders	2 1 - 2	275	4,12	1,11			
teen St. 10 al daarop gewys dat: die	3 3 - 6	215	4,12	1,16			
landswette gehoorsaam moet word?	4 7 + keer	90	4,20	1,15			
VRAAG 25	1 Geen (0)	120	2,99	1,43		0,010	1<4
In watter mate het die skool kinders	2 1 - 2	275	3,16	1,44			
teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n	3 3 - 6	215	3,31	1,30			
mens op beskerming deur die Staat	4 7 + keer	90	3,59	1,32			
aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe							
polisiëring)?							
					0,051		
VRAAG 36	1 Geen (0)	120	3,36	1,44		0,087	
In watter mate het die skool kinders	2 1 - 2	275	3,41	1,42			
teen St. 10 al daarop gewys dat: die	3 3 - 6	215	3,62	1,32			
Staat sekere dienste aan sy burgers	4 7 + keer	90	3,72	1,29			
moet lewer (bv. basiese gesondheids-							
dienste)							
VRAAG 48	1 Geen (0)	120	3,24	1,56		0,046	
In watter mate het die skool kinders	2 1 - 2	275	3,47	1,52			
teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n	3 3 - 6	215	3,58	1,48			
mens sekere administratiewe pligte het	4 7 + keer	90	3,81	1,43			
(bv. om geboortes en sterftes te							
registreer)?							
VRAAG 60	1 Geen (0)	120	3,12	1,58		0,041	
In watter mate het die skool kinders	2 1 - 2	275	3,28	1,55			
teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n	3 3 - 6	215	3,24	1,48			
mens as landsburger op pensioen	4 7 + keer	90	3,70	1,50			
geregtig is (bv. ongeskiktheid of							
ouderdom)?							

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

TABEL 4.31

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN RADIO LUISTER VAN DIE LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: NUUSGEBEURE/RADIO LUISTER T.O.V. LEERLINGE

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	MANOVA P-WAARDE	ANOVA P-WAARDE	SCHEFFè
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	121 135 217 228	2,38 2,49 2,56 2,53	1,27 1,30 1,32 1,35		0,681	
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	121 135 217 228	4,15 4,09 4,16 4,12	1,15 1,21 1,09 1,16		0,942	
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	121 135 217 228	3,26 3,12 3,34 3,18	1,37 1,38 1,39 1,52		0,465	
					0,779		
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burger moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	121 135 217 228	3,48 3,65 3,51 3,43	1,32 1,36 1,41 1,40		0,538	
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	121 135 217 228	3,55 3,59 3,42 3,53	1,46 1,43 1,57 1,53		0,747	
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	121 135 217 228	3,28 3,39 3,27 3,27	1,57 1,53 1,47 1,58		0,892	

*	5%- Beduidend op die 1% peil
**	1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

TABEL 4.32

BEDUIDENDHEID VAN VERSKILLE TUSSEN TELEVISIE KYK VAN LEERLINGE TEN OPSIGTE VAN OPVOEDING TOT MENSEREGTE: DIE DIENSTE VAN DIE STAAT EN VERPLIGTINGE VAN DIE INDIWIDU TEENOOR DIE STAAT

X1: NUUSGEBEURE/TELEVISIE KYK T.O.V. LEERINGE (III 7C)

ITEM	GROEPE	N	$\bar{X}$	STANDAARD AFWYKING	MANOVA P-WAARDE	ANOVA P-WAARDE	SCHEFFè
VRAAG 1 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens belasting betaal?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	65 155 260 221	2,68 2,34 2,48 2,56	1,30 1,30 1,32 1,33		0,451	
VRAAG 13 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die landswette gehoorsaam moet word?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	65 155 260 221	3,94 4,04 4,16 4,22	1,20 1,19 1,11 1,23		0,221	
VRAAG 25 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens op beskerming deur die Staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	65 155 260 221	3,17 3,16 3,23 3,31	1,44 1,42 1,39 1,37	0,118	0,757	
VRAAG 36 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	65 155 260 221	3,62 3,30 3,51 3,62	1,43 1,38 1,37 1,37		0,153	
VRAAG 48 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens sekere administratiewe pligte het (bv. om geboortes en sterftes te registreer)?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	65 155 260 221	3,35 3,26 3,48 3,77	1,61 1,55 1,47 1,47		0,010	2<4
VRAAG 60 In watter mate het die skool kinders teen St. 10 al daarop gewys dat: 'n mens as landsburger op pensioen geregtig is (bv. ongeskiktheid of ouderdom)?	1 Geen(0) 2 1 - 2 3 3 - 6 4 7 + keer	65 155 260 221	3,51 3,17 3,18 3,45	1,61 1,46 1,55 1,52		0,102	

* 5%- Beduidend op die 1% peil
** 1%- Beduidend op die 5% peil

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

HOOFSTUK 5

SAMEVATTING, GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS

5.1 Samevatting

In die wêreld van die twintigste eeu speel opvoeding tot menseregte: die dienste van die Staat en die verpligtinge van die indiwidu teenoor die Staat 'n belangrike rol in die vooruitgang van 'n land se ekonomiese welvaart.

Die opvoeder het 'n besondere taak in dié sin dat hy uit die aard van menseregte 'n moontlike negatiewe openbaring wat uit die belewenisse van die leerlinge op skool en tuis kan voortvloei, kan transformeer tot 'n bepaalde disposisie waaruit selfstandige en verantwoordelike handelinge tot voordeel van die leerling kan strek. Dit verg ook van die opvoeder om oor 'n verwysingsraamwerk ten opsigte van opvoeding tot menseregte te beskik.

Die doel met hierdie ondersoek was om 'n analise te maak van "hoeveel" 'n leerling bewus gemaak is van die dienste van die Staat en die verpligtinge van die indiwidu teenoor die Staat betreffend menseregte. Dit was moontlik deur 'n vraelys vir hierdie doel saam te stel.

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

5.2 Gevolgtrekkings

Die gevolgtrekkings is:

- dat die meerderheid respondente van mening is dat gehoorsaamheid aan landswette die hoogste prioriteit is. Hierdie bevinding word ondersteun deur standpunte in paragraaf 2.5.
- dat veral die 18+ jaar ouderdomsgroep (leerlinge) van mening is dat die skool leerlinge teen matriek meer bewus maak van die ses items bespreek ten opsigte hiervan as die jonger matrikulante.
- dat die onderwysers van mening is dat die matrikulante meer van belastingverpligting, gehoorsaamheid aan landswette en aanspraak op beskerming bewus gemaak is in die skool.
- Christene is baie meer van mening dat die skool die kind meer bewus gemaak het van sy verantwoordelikheid, geregtigheid en pligte teenoor die Staat as die nie-Christene.
- seuns het 'n groter belangstelling in menseregte vanweë hulle toekomsperspektief as dogters.

- dat 'n groter proporsie Afrikaanssprekendes as Engelssprekendes die dienste van die Staat en die verpligtinge van die indiwidu as baie belangrik ag.

- dat onderwysers met die meeste onderwyservaring (11+ jaar) van mening is dat die skool kinders teen matriek meer bewus gemaak het van administratiewe pligte as die ander onderwyservaringsgroepe.

- dat die onderwysers wat ekonomiese wetenskappe onderrig van mening is dat die kind teen matriek meer bewus gemaak is van belastingverpligting, aanspraak op beskerming en dat die Staat sekere basiese dienste moet lewer as die onderwysers wat die ander vier vakgroepe onderrig.

- Die hoë ladings op die items is egter 'n aanduiding dat die respondente bevestig dat die skool kinders teen matriek meer van die verskillende items bewus gemaak het.

5.3 Na aanleiding van die bevindings word die volgende aanbevelings vir implementering gemaak:

5.3.1 Aanbevelings ten opsigte van die leerlinge:

* Werkwinkels behoort gehou te word waar leerlinge deur middel van onder andere rolspel, nuwe tegnieke, wat die belewing van menseregte positief beïnvloed, kan inoefen en aanleer.

* Die werkwinkel moet ook voorsiening maak vir die uitbreiding van die leerlinge se kommunikatiewe vaardighede, aangesien opvoeding tot menseregte deur kommunikasie oorgedra word en dit die belewing van menseregte positief of negatief beïnvloed. Leerlinge moet geleer word hóé om met die owerheid van die dag te kommunikeer, vrae te stel en reëls en wette te gehoorsaam.

* Koste, tyd en kundigheid in die vorm van kundige sprekers is enkele faktore wat oordeelkundig in berekening gebring moet word by bogenoemde voorstel.

5.3.2 **Aanbevelings ten opsigte van die onderwyser**

* Onderwysers behoort deur middel van indiensopleiding goed vertroud te raak met menseregte sodat hulle doeltreffend met die leerlinge kan kommunikeer en so die belewing van opvoeding tot menseregte: Die dienste van die Staat en die verpligtinge van die indiwidu teenoor die Staat positief kan beïnvloed.

* Onderwysers behoort reeds tydens hul onderwysopleiding onderrig te ontvang aangaande opvoeding tot menseregte en die verskillende fasette wat in die projek geïdentifiseer is.

* Onderwysers behoort ook in die praktyk die geleentheid te kry om opvoeding tot menseregte te verbeter deur die inoefening van tegnieke soos bv. kommunikasie en rolspel.

* Onderwysers behoort ook deur middel van wetenskaplike artikels op die hoogte te bly van nuwe ontwikkeling op die gebied van menseregte rakende hulself en die leerlinge. Nuwe inligting kan hierdeur bekom word om hul bekwaamheid ten opsigte van opvoeding tot menseregte te verbeter.

* Werkskemas vanaf St. 6 met uitgewerkte voorbeelde in vakke soos Geskiedenis, Voorligting, Volkekunde en Kriminologie en wat duidelik 'n werkorde uitstip, sonder om die onderwyser se kreatiwiteit te beperk, word sterk aanbeveel.

5.3.3 **Aanbevelings**

Die volgende aanbevelings word rakende die enkele onderwysdepartment gemaak wat sedert 1 April 1993 bestaan.

* Meer ondersoeke met betrekking tot opvoeding tot menseregte en die verskillende items soos in dié studie geïdentifiseer, moet onderneem word.

* Fondse moet beskikbaar gestel word vir die soorte navorsing om gedoen te word.

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

* Die onderwysdepartement behoort toe te sien dat ongekwalifiseerde onderwysers indiensopleidings-programme volg rakend opvoeding tot menseregte: die dienste van die Staat en die verpligting van die indiwidu teenoor die Staat. Die leerlinge kan vir die maksimum tydperk in hulle leeraktiwiteite behoue bly indien hulle reg behandel en gemotiveer word.

* Die onderwyserskorps en die breër gemeenskap behoort by die samestelling van die kurrikula betrek te word om te bepaal hoe opvoeding tot menseregte daarin kan figureer. Die kurrikulum kan op 'n wyse saamgestel word wat genoeg ruimte sal laat vir die verskillende fasette van menseregte.sodoende sal voorsiening gemaak word vir kurrikulêre vernuwing.

* Die sillabusse in vakke soos Geskiedenis, Voorligting, Volkekunde moet 'n multikulturele oriëntasie hê om menseregte te bevorder.

5.3.4 Aanbeveling vir verdere navorsing

In hierdie studie is slegs skole tussen Westonarea en Springs betrek wat kan meebring dat die bevindinge uit hierdie ondersoek eensydig kan wees. Indien dieselfde ondersoek in 'n ander gebied uitgevoer word, sou daar moontlik ander resultate verkry word. In hierdie ondersoek het dit duidelik na vore gekom dat opvoeders opvoeding tot menseregte onder die faset, die dienste van die Staat en die verpligtinge van die indiwidu teenoor die Staat as baie belangrik ag. In hierdie ondersoek is hoofsaaklik kleurlinge en blankes as respondente gebruik. Verdere navorsing kan gedoen word om te bepaal wat die menings van ander bevolkingsgroepe oor hierdie faset is. So 'n ondersoek kan aanleiding gee tot 'n vergelykende studie tussen verskillende kultuurgroepe. Dit is egter belangrik om 'n studie soos hierdie af te baken.

In hierdie studie is aandag geskenk aan onder andere; belasting-pligtigheid, landswette gehoorsaamheid, aanspraak op beskerming, die Staat se dienste, administratiewe pligte en pensioengeregtigheid ten opsigte van opvoeding tot menseregte: die dienste van die Staat en die verpligtinge van die indiwidu teenoor die Staat.

Tydens die studie is slegs matrikulante en onderwysers as respondente gebruik. 'n Verdere studie kan gedoen word om alle kinders se mening aangaande "hoeveel" die skool kinders bewus gemaak het van die sake teen die tyd wanneer hulle die skool verlaat deur nie net matrikulante en onderwysers te betrek maar ook persone wat die skool op 'n laer standerd as matriek verlaat het.

In die lig van die belangrikheid van menseregte kom die belangrikheid van opvoeding tot menseregte in die vormingsjare van die kind/jeugdige al hoe meer onder die aandag. Aangesien onderwysers beskou word as die persone wat die grootste enkel invloed uitoefen op hul leerlinge en in 'n groot mate houdingsvormers van hul leerlinge is, het dit nodig geword om na opleiding van onderwysers te kyk.

5.4 Kritiese beskouing

* Respondente het saamgestem dat die skool leerlinge redelik bewus gemaak het van verskillende items aangaande die faset, die dienste van die Staat en die verpligtinge van die indiwidu teenoor die Staat wanneer hulle die skool teen matriek verlaat.

* 'n Vraelys kan meer spesifiek ten opsigte van die onderskeie items in hierdie studie opgestel word, maar as gevolg van die omvang van die projek kon slegs 'n beperkte aantal items ingesluit word. Die items wat ingesluit is in die vraelys, dek die studieveld tog in 'n hoë mate.

* Daar is nie groot verskille in die opvoeders se reaksie verkry nie omdat hul die dienste van die Staat en die verpligtinge van die indiwidu teenoor die Staat meestal as baie belangrik ag.

* Onderhoude met die respondente insake die spesifieke items kon die diepte-ordening van die ondersoek verder verhoog het.

5.5 Samevatting

Opvoeding tot menseregte het een doel voor oë: die kind moet ontwikkel tot 'n verantwoordelike indiwidu wat sy regte en verpligtinge in die samelewing moet ken. Om dit te kan doen moet die indiwidu oor kennis beskik rakend die handves van menseregte.

Een van die Staatsdiens se groot pluspunte is terselfdertyd ook 'n probleem.Dit behels dat hoewel daar baie leerlinge en dus geleenthede is, daar nie noue kontak met elke leerlinge kan wees nie. Dit vereis dat onderwysers hulle taak moet uitvoer soos dit van hulle verwag word.

Dit lê ook binne elke opvoeder se vermoë om toe te sien dat negatiewe houdings in die kiem gesmoor word.

"I have a dream that my four little children will one day live in a nation where they will not be judged by the colour of their skin, but by the content of their character". (Martin Luther King, 28 August 1963).

Die kind moet menseregte beleef. Hierdie belewing is die wyse waarop die kind betekenis gee aan sy wêreld. Dit is elke opvoeder se plig en verantwoordelikheid om die kind te begelei na volwassendheid en die stigting van gesonde sosiale houdings.

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

R·A·U

RANDSE AFRIKAANSE UNIVERSITEIT
Aucklandpark Johannesburg
Republiek van Suid-Afrika
Posbus 524
2006 Aucklandpark

RANDSE AFRIKAANSE UNIVERSITEIT
Telegramadres Rauniv
Teleks 424526 SA
Telefoon (011) 489 2911
Faks (011) 489 2191

DEPARTEMENT OPVOEDINGSWETENSKAPPE
DEPARTMENT OF EDUCATIONAL SCIENCES

AFRIKAANS

Geagte Onderwyser/Matrikulant

Soos u weet is ons besig om vinnig in 'n nuwe bedeling in Suid-Afrika in te beweeg. Nuwe eise gaan aan ons almal gestel word. Leerlinge moet voorberei word vir die soort volwassenheid wat aan hulle gestel gaan word.

'n Navorsingspan by die RAU is tans besig om te probeer vasstel in watter mate leerlinge reeds sekere dinge weet of al van bewus geword het. Ons moet vasstel wat die werklike toedrag van sake is, sodat ons kan weet waar die leemtes in die opvoedingsprogram is wat aandag behoort te geniet. Dit is belangrik dat onderwysers en leerlinge vir ons aandui hoe hulle dink oor die sake wat ter sprake is. Dit sal die geldigheid van die ondersoek baie verhoog.

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

By die beantwoording van die vrae hoef u nie te dink aan wanneer of waar of in watter vak of hoe of wie u reken die gemelde sake aan kinders geleer het nie. Ons wil net weet "hoeveel" weet 'n leerling van die sake teen ongeveer die tyd wanneer hy/sy die skool verlaat.

U samewerking is vrywillig en sal hoog waardeer word. Dit sal ongeveer 25 minute van u tyd in beslag neem. Baie dankie.

Voor u begin, let asseblief op die volgende:

* U bly anoniem. Moenie u naam op die vraelys skryf nie.
* Daar is geen regte of verkeerde antwoorde nie - ons benodig net u eerlike oordeel.
* Reageer asseblief op **ALLE** vrae.
* As u reaksie wil verander, krap dit net duidelik uit.
* Gee dit asseblief weer terug aan die persoon van wie u dit ontvang het sodra u klaar is.

Nogmaals baie dankie vir u vriendelike samewerking.

English / p.t.o.

ENGLISH

Dear Teacher/Matriculant

As you know, the new dispensation in South Africa will no doubt result in new demands being made on all of us. This is especially true of our children/pupils who need to be prepared for a new kind of adult life.

A research team at RAU is currently trying to assess the extent to which pupils have become aware of or are familiar with some of these new demands. It has become necessary to assess the reality of the situation before we can identify any deficiencies in educational programmes. It is essential to identify teachers' and pupils' thoughts in this area, in order to highten the validity of the investigation.

This investigation will focus on the extent of pupils' knowledge of the key issues at the point where they are about to leave school. We are not interested in when, where, in which subject, how or from whom the pupils acquired this information.

Although your participation in this project is quite voluntary, we will greatly appreciate your contribution. You need only spend approximately 25 minutes on completing the questionnaire. Thank you very much.

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

Please keep the following in mind when you complete the questionnaire:

* Do not write your name on the questionnaire - it remains anonymous.
* There are no correct or incorrect answers - we require your honest opinion.
* Please answer **ALL** the questions.
* If you would like to change an answer, do so by clearly crossing out the incorrect one.
* Please return this questionnaire to the person from whom it was received after having completed it.

Thank you once again for your assistance.

PROF. C.P.H. MYBURGH   PROF. J.C. KOK   DR. MP. VAN DER MERWE

SAL U ASSEBLIEF DIE VOLGENDE BESONDERHEDE IN VERBAND MET USELF VERSTREK (OMKRING DIE TOEPASLIKE BLOKKIE)
KINDLY COMPLETE THE FOLLOWING PERSONAL PARTICULARS (CIRCLE THE RELEVANT BLOCK)

Kantoorgebruik/Office use

				(1-4)

Kaartnommer/Card number

1	(5)

1. Geslag/Gender: Manlik/Male — 1
   Vroulik/Female — 2 (6)

2. Ek vul die vraelys in as 'n:
   I am a:
   Onderwyser/teacher — 1
   St. 10 Leerling/Std. 10 pupil — 2 (7)

3. Wat is u ouderdom?/How old are you? [ ][ ] (8-9)

4. Watter taal beskou u as u moedertaal?
   Which language do you regard as your mother tongue?

- Afrikaans	0	1
- Engels/English	0	2
- Ndbele	0	3
- Noord-Sotho/North Sotho	0	4
- Suid-Sotho/South Sotho	0	5
- Swati	0	6
- Tsonga	0	7
- Tswana	0	8
- Venda	0	9
- Xhosa	1	0
- Zoeloe/Zulu	1	1
- Ander/Other (noem/specify)......................	1	2

(10-11)

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

5. In watter taal gee u/ontvang u onderrig?
In which language do you teach/are you taught?

- Afrikaans [1]
- Engels/English [2]
- Afrikaans & Engels/Afrikaans & English [3]
- Ander/Other [4] (12)

6. Ek is lid van 'n Christelike kerk
I am a member of a Christian church [1]

Ek behoort aan geen kerk nie
I don't belong to any church [2]

Ek het 'n ander geloof as die Christelike geloof

(Noem u geloof of kerkverband) ....

My religion is not Christian, but:

(Name your faith or church) .... [3] (13)

7. Hoeveel keer het u die afgelope 7 dae:
During the past 7 days how many times did you:

'n koerant gelees?
read a newspaper? [|] (14-15)

na nuusberigte oor die radio geluister?
listen to a news broadcast over the radio? [|] (16-17)

die nuus oor die televisie gekyk?
watch the news on television? [|] (18-19)

DIE VOLGENDE VRAE WORD SLEGS DEUR <u>ONDERWYSERS</u> INGEVUL
THE FOLLOWING QUESTIONS ARE FOR <u>TEACHERS</u> ONLY

8. Aantal jare onderwysterervaring
Number of years' teaching experience [|] (20-21)

9. U hoogste onderwyskwalifikasie
Your highest educational qualification

Laer as St. 10/Lower than Std. 10 [1]

St. 10/Std. 10 [2]

Diploma na St. 10/Post school diploma [3]

B-graad/B-degree [4]

Nagraadse kwalifikasie/Post graduate qualification [5] (22)

10. In watter een van die volgende vakgroepe gee u die meeste onderrig?
Which of the following subject fields do you mostly teach?

Tale/Languages	1
Natuurwetenskappe/Physical Sciences	2
Geesteswetenskappe/Human Sciences	3
Ekonomiese wetenskappe/Economic Sciences	4
Tegniese en praktiese vakke/Technical and practical subjects	5
Ander/other (noem/specify)................................	6

(23)

DIE VOLGENDE VRAAG WORD SLEGS DEUR <u>LEERLINGE</u> VOLTOOI
THE FOLLOWING QUESTION IS FOR <u>PUPILS</u> ONLY

11. Wie sorg tans vir jou? (Noem slegs die belangrikste EEN)
Who is currently taking care of you? (Name only the most important ONE)

Ouers/Parents	1
Familielede/Family members	2
'n Voog/A guardian	3
My vriende/My friends	4
Ek sorg vir myself/I take care of myself	5
'n Inrigting of organisasie/An institution or organization	6
Iemand anders/Someone else	7

(24)

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

GEE U OORDEEL DEUR TELKENS 'N KRUISIE TE TREK OP DIE SKAAL WAT BY ELKE VRAAG VOORSIEN IS/MARK YOUR OPINION WITH AN "X" ON THE SCALE PROVIDED FOR EACH QUESTION.

IN WATTER MATE HET DIE <u>SKOOL</u> KINDERS TEEN ST. 10 AL DAAROP GEWYS DAT:
TO WHAT EXTENT HAVE <u>SCHOOLS</u> MADE CHILDREN AWARE BY THE TIME THEY REACH STD. 10 THAT:

1. 'n mens belasting moet betaal?
one must pay taxes?

glad nie not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate to a great extent	(25)

2. 'n mens die reg het om aan 'n vakbond van sy/haar beroep te behoort?
one has the right to belong to a trade union related to one's profession?

glad nie not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate to a great extent	(26)

3. 'n mens die reg het om sy/haar eie taal in die openbaar te mag gebruik?
one has the right to use one's own language in public?

glad nie not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë to a great extent	(27)

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

4. 'n mens geregtig is om in sy/haar moedertaal in die hof verhoor te word?
one has a right to a trial in a court of law in one's mother tongue?

glad nie not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate to a great extent	(28)

5. gestremdes en bejaardes geregtig is op menswaardige behandeling?
the disabled and elderly are entitled to being treated in a manner which reflects their human dignity?

glad nie not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate to a great extent	(29)

6. elke mens die reg op lewe het?
every person has the right to life?

glad nie not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate to a great extent	(30)

7. 'n mens vrylik aan ekonomiese bedrywighede mag deelneem?
one has the right to freely and equally engage in economic enterprise with any other pesrson?

glad nie not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate to a great extent	(31)

IN WATTER MATE HET DIE SKOOL KINDERS TEEN ST. 10 AL DAAROP GEWYS DAT:
TO WHAT EXTENT HAVE SCHOOLS POINTED OUT TO CHILDREN BY THE TIME THEY REACH STD. 10 THAT:

8. elke mens die reg het tot gelyke behandeling?
every person has the right to equal treatment?

glad nie not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate to a great extent	(32)

9. 'n kind die reg het op 'n eie naam?
a child has the right to his/her own name?

glad nie not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate to a great extent	(33)

10. elke mens die reg het om te mag stem vanaf die ouderdom van 18 jaar?
every human being has the right to vote from the age of 18?

glad nie not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate to a great extent	(34)

11. mans en vrouens dieselfde regte het?
men and women have equal rights?

glad nie not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate to a great extent	(35)

12. elke mens die reg het op die beskerming van jou liggaam (bv. as iemand jou aanrand dat jy jou mag verset)?
every human being has the right to the protection of his/her body (e.g. that you may fight back when being assualted by someone)?

glad nie not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate to a great extent	(36)

13. die landswette gehoorsaam moet word?
the countries' laws must be obeyed?

glad nie not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate to a great extent	(37)

14. 'n werknemer op veilige werksomstandighede mag aandring?
an employee has the right to demand a safe working environment?

glad nie not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate to a great extent	(38)

15. elke mens die reg het om jou kultuuridentiteit te handhaaf? (tradisies, gewoontes, ens.)
every human being has the right to uphpold his/her cultural identity? (e.g. tradition and customs)

glad nie not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate to a great extent	(39)

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

IN WATTER MATE HET DIE SKOOL KINDERS TEEN ST. 10 AL DAAROP GEWYS DAT:
TO WHAT EXTENT HAVE SCHOOLS MADE CHILDREN AWARE BY THE TIME THEY REACH STD. 10 THAT:

16. elke mens geregtig is op 'n prokureur tydens 'n hofsaak?
every human being has the right to an attorney during a trial?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(40)

17. gestremdes geregtig is op spesiale onderwysfasiliteite?
the disabled are entitled to special educational facilities?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(41)

18. 'n mens wettiglik sake mag doen in enige deel van die land?
one has the right to engage in legal economic activity anywhere in the country?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(42)

19. kinderarbeid onwettig is?
child labour is illegal?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(43)

20. die privaatheid van die huis en gesin gerespekteer moet word?
the privacy of one's home and family should be respected?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(44)

21. elke mens die reg het om 'n paspoort te mag bekom?
every human being has the right to obtain a passport?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(45)

22. dat geslagsverskille erken moet word (bv. apparte openbare geriewe vir mans en dames)?
that gender differences should be recognized (e.g. separate public amenities for men and women)?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(46)

23. elke mens die reg het op vryheid van spraak?
every human being has the right to freedom of speech?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(47)

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

IN WATTER MATE HET DIE SKOOL KINDERS TEEN ST. 10 AL DAAROP GEWYS DAT:
TO WHAT EXTENT HAVE SCHOOLS MADE CHILDREN AWARE BY THE TIME THEY REACH STD. 10 THAT:

24. 'n mens jou eie lewe mag beskerm?
one may protect own's life?

glad nie / not at all | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | in 'n hoë mate / to a great extent (48)

25. 'n mens op beskerming deur die staat aanspraak kan maak (bv. deur effektiewe polisiëring)?
one is entitled to protection by the state (e.g. through effective policing)?

glad nie / not at all | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | in 'n hoë mate / to a great extent (49)

26. 'n werknemer op redelike werksure mag aandring?
an employee has the right to demand reasonable working hours?

glad nie / not at all | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | in 'n hoë mate / to a great extent (50)

27. elke mens die reg het op godsdiensvryheid?
every human being has the right to religious freedom?

glad nie / not at all | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | in 'n hoë mate / to a great extent (51)

28. 'n mens altyd onskuldig is tydens 'n strafregtelike verhoor totdat hy/sy skuldig bevind word?
one is presumed innocent until proven guilty in a court of law?

glad nie / not at all | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | in 'n hoë mate / to a great extent (52)

29. gestremdes en bejaardes die reg moet hê tot vryheid van assosiasie (bv. om by 'n groep of organisasie van hulle keuse aan te sluit)?
the disabled and elderly have the right to freedom of association (e.g. to be a member of a group or organization of their own choice)?

glad nie / not at all | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | in 'n hoë mate / to a great extent (53)

30. 'n mens eiendom mag besit, privaat sowel as gemeenskaplik?
one has a right to own property, privately as well as communally?

glad nie / not at all | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | in 'n hoë mate / to a great extent (54)

IN WATTER MATE HET DIE SKOOL KINDERS TEEN ST. 10 AL DAAROP GEWYS DAT:
TO WHAT EXTENT HAVE SCHOOLS MADE CHILDREN AWARE BY THE TIME THEY REACH STD. 10 THAT:

31. kinders deur die Staat beskerm word teen fisiese en psigiese geweld (bv. seksuele misbruik)?
the Government protects all children against physical and psychological harm (e.g. sexual abuse)?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(55)

32. elke mens die reg het om te trou met iemand van sy/haar eie keuse?
every person has the right to marry the person of his/her own choice?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(56)

33. elke burger die reg het om enige tyd terug te keer na Suid-Afrika as hy/sy in die buiteland was?
every citizen has the right to return to South Africa at any time if he/she has been out of the country?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(57)

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

34. mans en vrouens die reg het om aan dieselfde sportsoorte deel te neem?
men and women have the right to participate in the same sports?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(58)

35. 'n mens die reg het tot vrye assosiasie met ander persone (bv. dat jy kan vriende wees met wie jy wil)?
one has the right to associate with whomever one chooses (e.g. that one can be friends with whomever one chooses)?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(59)

36. die Staat sekere dienste aan sy burgers moet lewer (bv. basiese gesondheidsdienste)?
the State is compelled to render certain services to its citizens (e.g. basic health services)?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(60)

37. 'n werknemer wettiglik mag staak?
an employee may take part in a legal strike?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(61)

IN WATTER MATE HET DIE SKOOL KINDERS TEEN ST. 10 AL DAAROP GEWYS DAT:
TO WHAT EXTENT HAVE SCHOOLS MADE CHILDREN AWARE BY THE TIME THEY REACH STD. 10 THAT:

38. 'n mens die reg het om te eis dat jou **kulturele erfenis** gerespekteer word (bv. feesdae en historiese monumente)?
one has the right to claim that one's **cultural heritage** be respected (e.g. festive days and historical monuments)?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(62)

39. elke mens menslik behandel moet word?
every human being must be treated humanely?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(63)

40. gestremdes en bejaardes aanspraak kan maak op positiewe diskriminasie (bv. spesiale opritte en parkeerruimtes)?
the disabled and elderly may lay claim to positive discrimination (e.g. special ramps and parking facilities)?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(64)

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

41. 'n mens ander se menswaardigheid moet respekteer?
one should respect the human dignity of others?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(65)

42. 'n mens die reg het om eiendom **te erf**?
one has the right **to inherit** property?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(66)

43. alle kinders die reg het om te mag skoolgaan in 'n staatskool?
all children have the right to attend government schools?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(67)

44. jy nie bevoordeel of benadeel sal word op grond van jou ouers se status nie?
the status of your parents does not determine the way you are treated?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(68)

IN WATTER MATE HET DIE SKOOL KINDERS TEEN ST. 10 AL DAAROP GEWYS DAT:
TO WHAT EXTENT HAVE SCHOOLS MADE CHILDREN AWARE BY THE TIME THEY REACH STD. 10 THAT:

45. 'n mens nie uit Suid-Afrika verban mag word nie?
one cannot be exiled from South Africa?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(69)

46. die regte van die teenoorgestelde geslag gerespekteer moet word?
the rights of the opposite gender should be respected?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(70)

47. 'n mens die reg op persoonlike vryheid het, (tensy die persoon se vryheid deur 'n hofbevel ingeperk word)?
one has the right to personal freedom (unless restricted by a court order)?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(71)

48. 'n mens sekere administratiewe verpligtinge het (bv. om geboortes en sterftes te registreer; om 'n motorvoertuig te lisensieer)?
one has certain administrative obligations (e.g. to register births and deaths; to license a motor vehicle)?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(72)

49. 'n werknemer hom op 'n industriële hof mag beroep (indien 'n werkgewer onwettig of onbillik teenoor hom/haar optree)?
an employee may turn to an industrial court (if an illegal or unfair labour practice by his/her employer has taken place)?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(73)

50. 'n mens geregtig is op onderwys met 'n godsdienstige basis?
one has the right to education with a religious foundation?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(74)

51. 'n mens tydens arrestasie sekere regte het?
one has certain rights when arrested?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(75)

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

IN WATTER MATE HET DIE SKOOL KINDERS TEEN ST. 10 AL DAAROP GEWYS DAT:
TO WHAT EXTENT HAVE SCHOOLS MADE CHILDREN AWARE BY THE TIME THEY REACH STD. 10 THAT:

52. gestremde leerlinge aanspraak kan maak op die redelike aanbieding van buitemuurse aktiwiteite op skool?
disabled pupils may lay claim to the presentation of extramural activities at school, where reasonable?

glad nie not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate to a great extent	(76)

53. alle mense **gelykwaardig** is?
all people are **equal**?

glad nie not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate to a great extent	(77)

54. die **wederregtelike konfiskering** van 'n mens se eiendom ontoelaatbaar is (behalwe teen die betaling van billike kompensasie)?
the **illegal confiscation** of one's property is prohibited (except upon payment of just compensation)?

glad nie not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate to a great extent	(78)

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

Kantoorgebruik/Office use

				(1-4)

Kaartnommer/Card number

2	(5)

55. elke kind die reg het om in sy/haar moedertaal onderrig te word (vir sover dit redelikerwys uitvoerbaar is)?
every child has the right to be taught in his/her mother tongue (as far as is reasonably possible)?

glad nie not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate to a great extent	(6)

56. alle mense die reg het op 'n gesonde fisiese omgewing, bv. die reg op skoon lug en water?
all people have the right to a healthy physical environment, for example, clean air and water?

glad nie not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate to a great extent	(7)

IN WATTER MATE HET DIE SKOOL KINDERS TEEN ST. 10 AL DAAROP GEWYS DAT:
TO WHAT EXTENT HAVE SCHOOLS MADE CHILDREN AWARE BY THE TIME THEY REACH STD. 10 THAT:

57. 'n mens deur niemand geïntimideer mag word nie?
one may not be intimidated by anybody else?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(8)

58. mans en vrouens gelyke regte in die beroepswêreld het (bv. gelyke kanse op bevordering)?
men and women have the same rights in the workplace/ their profession (e.g. equal opportunities for promotion)?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(9)

59. 'n mens die reg op privaatheid as persoon het (bv. beskerming teen die inluister op telefoongesprekke?)
one has the right to privacy (e.g. protection against eavesdropping on telephone conversations)?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(10)

60. 'n mens as landsburger op 'n pensioen geregtig is (ongeskiktheid of ouderdom)?
one is entitled to a pension as a citizen of the country (disability or old-age)?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(11)

61. daar geen diskriminasie by aanstellings ten opsigte van ras, geloof of geslag mag wees nie?
no discrimination with regard to race, religion or gender should take place when appointments are made?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(12)

62. 'n mens die reg het om na 'n skool van jou eie keuse te gaan?
one has the right to attend a school of one's own choice?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(13)

63. dat 'n mens die reg het op 'n billike verhoor?
one has the right to a fair trial?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(14)

IN WATTER MATE HET DIE SKOOL KINDERS TEEN ST. 10 AL DAAROP GEWYS DAT:
TO WHAT EXTENT HAVE SCHOOLS MADE CHILDREN AWARE BY THE TIME THEY REACH STD. 10 THAT:

64. bejaardes vanweë hul behoeftes aanspraak kan maak op skaars hulpbronne (bv. huise vir bejaardes en mediese sorg)?
the elderly may lay claim to scarce resources due to their specific needs (eg. homes for the elderly and medical treatment)?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(15)

65. niemand die lewe van 'n ander mag neem nie?
no one may take the life of another?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(16)

66. die staat vaste eiendom mag **belas** (bv. munisipale eiendomsbelasting)?
the state may **tax** fixed property (e.g. municipal property tax)?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(17)

67. alle kinders geregtig is op ten minste primêre onderwys op staatskoste (sover moontlik)?
all children have the right to at least primary education through government funding (as far as possible)?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(18)

68. diskriminasie teen enkelouers ontoelaatbaar is?
discrimination against single parents is not allowed?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(19)

69. 'n mens die reg het om deel te neem aan die bedrywighede van enige politieke party?
one has the right to participate in the activities of any political party?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(20)

70. mans en vrouens geregtig is op gelyke status in die huwelik (bv. dat enige een 'n huurkoopkontrak mag onderneem)?
men and women are entitled to equal status in marriage (e.g. that either of them may enter into a hire-purchase agreement)?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(21)

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

IN WATTER MATE HET DIE SKOOL KINDERS TEEN ST. 10 AL DAAROP GEWYS DAT:
TO WHAT EXTENT HAVE SCHOOLS MADE CHILDREN AWARE BY THE TIME THEY REACH STD. 10 THAT:

71. 'n mens die reg tot vryheid van keuse het (soos om vaste eiendom te koop waar jy wil)?
one has freedom of choice (e.g. to acquire fixed property in a place of one's choice)?

glad nie / not at all | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | in 'n hoë mate / to a great extent (22)

72. 'n mens die reg het om aan die aktiwiteite van 'n kultuurorganisasie van jou eie keuse deel te neem?
one has the right to participate in the activities of a cultural organization of one's own choice?

glad nie / not at all | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | in 'n hoë mate / to a great extent (23)

73. 'n mens binne 48 uur in 'n hof moet verskyn, nadat jy gearresteer is?
one must be brought before a court of law within 48 hours of being arrested?

glad nie / not at all | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | in 'n hoë mate / to a great extent (24)

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

74. gestremdes die reg het om deur spesialis onderwysers onderrig te word indien hul sodanige behoefte het?
the disabled may lay claim to specialist teachers should they have the need?

glad nie / not at all | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | in 'n hoë mate / to a great extent (25)

75. kinders aanspraak kan maak op mediese behandeling op staatskoste?
children are entitled to medical treatment funded by the government?

glad nie / not at all | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | in 'n hoë mate / to a great extent (26)

76. 'n mens in Suid-Afrika bewegingsvryheid het?
one has the right to move freely and wherever one chooses in South Africa?

glad nie / not at all | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | in 'n hoë mate / to a great extent (27)

IN WATTER MATE HET DIE SKOOL KINDERS TEEN ST. 10 AL DAAROP GEWYS DAT:
TO WHAT EXTENT HAVE SCHOOLS MADE CHILDREN AWARE BY THE TIME THEY REACH STD. 10 THAT:

77. **alle mense** ongeag ras, kleur of geslag gelyke regte voor die regbank het?
all people, regardless of race, colour or gender, have equal rights before a court of law?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(28)

78. dat die nuwe grondwet van Suid-Afrika die hoogste wet van die land is?
that the new constitution of South Africa is the supreme (the highest) law of the land?

glad nie / not at all	1	2	3	4	5	in 'n hoë mate / to a great extent	(29)

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

BIBLIOGRAFIE

ALBERT, P B & GISBERT, HF eds. 1987 : Constitutions of the countries of the world. Bill Of Rights Namibia. New York : Oceana Publishers.

ANC DRAFT BILL OF RIGHTS 1993 : Johannesburg: Centre for Development Studies.

BANKS, JA 1986 : Multi-ethnic education : Theory and practice (2nd edition). Boston : Allyn and Bacon.

BEETHAM, D 1991 : The legitimation of Power. London : Macmillan Publishers.

BENJAMIN, G 1991 : Government services. New York : New Paltz Publishers

CLOETE, JJN 1993 : Publieke Administrasie en Bestuur. Kaapstad : Creda Pers.

COETZEE, D 1991 : Workforce training as instrument to combat poverty and unemployment - the Socio-economic implications - a national and international perspective. Manpower Development. Vol. 1, National Symposium, 2 - 4 October 1991 : Paper 9. Johannesburg : Manpower Development.

COETZEE, JK 1989 : Development People. Johannesburg : Southern Book Publishers.

DEGENAAR, J 1993 : Diskoerse van menseregte. Tydskrif vir Geesteswetenskappe Jg. 33 Nr. 4. Desember 1993 : Stellenbosch.

DURAND, R 1987 : Teaching children to think. Oxford: Basil Blackwell Ltd.

DU TOIT, 1991 : Kyk ons gee om. Publico, 11(3), Junie 1991 : 30-31.

ENGELBRECHT, GC 1969 : Die grense van opvoeding. Johannesburg: Rand Afrikaanse Universiteit (M.Ed. verhandeling)

FINN,JD 1974 : A general model for multivariat analysis. New York : Holt' Rinehart and Winston' Inc.

GERVER,R ,SGROI,R 1992 : Retooling the general-mathematics curriculum The Mathematics Teacher, 85(4), April.1992: 15-17.

GODSELL, B 1990 : Shaping a future South Africa. Cape Town : National Book publishers.

GOODLAD, JI 1966 : The changing school curriculum. New York : The Fund for the Advancement of Education.

GOUWS, LA 1979 : Psigologiese woordeboek: Mc Graw Hill Boekmaatskappy.

GRüNDLINGH, HE 1991: Die evaluering en formulering van doelstellings en doelwitte vir proefdienste: Departement van gesondheidsdienste en welsyn. Administrasie: Volksraad. Johannesburg: Rand Afrikaanse Universiteit (M.Ed. verhandeling).

GUIN, J 1989 : Education for liberation:Towards an activist research agenda. Stanford:University of Stanford (unpublished paper).

HUYSAMEN, GK 1986 : Sielkundige meting - 'n inleiding. Pretoria : Academica.

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

JONES, W 1993 : The Individual and Society in the Modern Ages. Baltimore: Johns Hopkins Press.

KELLY, P 1991 : So werk ons begroting. Prisma, 6(1), Februarie 1991 : 36-37.

KENNY, JP 1975 : Police Administration. Illinois : Charles C Thomas Publishers.

KHON, M 1977 : Dynamic Managing: Menlo Park, California : Cummings Publishing.

KRITZINGER, MSB en Labuschagne, FJ 1982 : Verklarende Afrikaanse Woordeboek. Sewende uitgawe. Pretoria : Van Schaik Uitgewers.

KRUGER, J 1991 : Difference, Identity, Community: Some lessons for curriculum reconstruction for the USA. Cape Town : University of Cape Town.

LAWSON, E 1991 : Encyclopedia of Human Rights. London: editors Edward H Lawson. Tailor and Francis Inc.

LONDT, M 1992 : Ons kinders ons kleinnood. Prisma 6(4), Mei. 1992 : 8-9.

LYNCH, G 1986 : Global education. Oxford: Basil Blackwell Ltd.

PEREIRA, CA 1993 : Wiskunde - Inhoude vir sekondêre onderwys in die multikulturele Suid-Afrikaanse Samelewing. Johannesburg : Randse Afrikaanse Universiteit (M.Ed.-skripsie).

POSTHUMUS, DJ 1991 : Rehabilitasie in Suid-Afrika. Volume 35, No. 3 September 1991. Pretoria : Department van Mannekrag.

PRETORIUS, JI 1991 : Is onderwysers staatsamptenare. Publico. (4), Augustus 1991: 16-17.

RANDSE AFRIKAANSE UNIVERSITEIT, 1984 : B.Ed. - navorsingsmetodologie Studiehandleiding. Johannesburg : Randse Afrikaanse Universiteit.

RANDSE AFRIKAANSE UNIVERSITEIT, s.j. Verwysingstegnieke en Numerering. Buro vir universiteitsonderwys. Johannesburg : Randse Afrikaanse Universiteit.

ROBERTSON, M 1990 : Human Rights for South Africans. Cape Town : Oxford University Press.

ROBERTSON, M 1991 : South African Human Rights and Labour Law Yearbook, Volume 2. Cape Town : Oxford University Press.

SANDERS, M 1991 : Social Choice and Individual Values. Summer 91. Prospect . Volume 30:4. Johannesburg : AECI Publishers.

SEGAL, M 1991 : Rehabilitation in a deprived community. Rehabilitation in South Africa. 35(1), March 1991 : 2-7.

SEPTEMBER, W 1990 : Duties of the state and the individual. Procedo , 4(2), April 1991: 10-15.

SHARP, J 1959 : Educating one nation . London : Max Parrish.

STEENKAMP, JJ 1990 : Evaluering van die implementering van elektronika vakteorie vir N1 aan tegniese kolleges. Johannesburg : Randse Afrikaanse Universitieit (M.Ed. - skripsie).

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG

STRAUS, J s.j. Navorsingsmetodologie. Johannesburg : Randse Afrikaanse Universiteit (B.Ed. - aantekeninge).

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). Grondwet. (Wet nr. 110 van 1983). Pretoria : Staatsdrukker.

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). Grondwet. (Wet nr. 200 van 1993). Pretoria : Staatsdrukker.

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). Kieswet. (Wet nr. 45 van 1979). Pretoria : Staatsdrukker.

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). Kinderwet. (Wet nr. 33 van 1960). Pretoria : Staatsdrukker.

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). Padverkeerwet. (Wet nr. 73 van 1991). Pretoria : Staatsdrukkers.

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). Regeringsvoorstelle oor 'n handves van fundamentele regte 1993 . Pretoria : Staatsdrukker.

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). Skatkiswet 1975. (Wet nr. 66 van 1975). Pretoria : Staatsdrukker.

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). Staatskoerant 1994: Vol 343 nr.185. Pretoria : Staatsdrukker.

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). Staatsdienswet 1984. (Wet III van 1984). Pretoria : Staatsdrukker.

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). Wet op burgerlike beskerming. (Wet nr. 82 van 1990). Pretoria: Staatsdrukker.

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). Wet op Identifikasie. (Wet nr. 114 van 1986). Pretoria : Staatsdrukker.

UNIVERSITY
OF
JOHANNESBURG

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). Wet op Identifikasie. (Wet nr. 4 van 1993). Pretoria : Staatsdrukker.

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). Wet op Inkomste. (Wet nr. 1 van 1985). Pretoria : Staatsdrukker.

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). Wet op Kindersorg. (Wet nr. 74 van 1983). Pretoria : Staatsdrukker.

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). Wet op Salarisse en Pensioene. (Wet nr. 25 van 1986). Pretoria: Staatsdrukker.

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). Wet op Wapens en Ammunisie (Artikel 14 van Wet nr. 117 van (1992). Pretoria : Staatsdrukker.

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). Wysigingswet op Identifikasie (Wet nr. 4 van 1993). Pretoria : Staatsdrukker.

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). Wysigingswet op Inkomste (Wet nr. 140 van 1993). Pretoria : Staatsdrukker.

SUID-AFRIKA (REPUBLIEK). Wysigingswet op Kindersorg. (Wet nr. 86 van 1991). Pretoria : Staatsdrukker.

TAYLOR, CA 1993 : Human Rights Education: Why, What and How? Southern African Conference on the Restructuring of Education. Volume II. Pretoria : Human Science Research Council.

THERBORN, G 1980 : What does the ruling class do when it rules? London : Verso Publishers.

VAN DER LINGEN, B 1991 : Kiesreg - beroepsdienste baan die weg. Publico. 11(3). Junie 1991 : 28-29.

VENTER, A 1989 : South African Government and Politics. Johannesburg : Sigma Press.

VOCKELL, EL 1983 : Educational research. New York : Macmillan.

WHEELER, DR 1983 : Curriculum process. London: Hodder and Stoughton.

WILLIAMS, E 1991 : Vocational Guidance. Prisma 6(1). February 1991: 18-25.

1996 -05- 1 3

UNIVERSITY OF JOHANNESBURG